

КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКА МІСЬКА РАДА
УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ І НАУКИ
ЛАБОРАТОРІЯ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ
ДОШКІЛЬНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД №1

Марущак І.В.
Черній О.П.

Скарбничка ідей:
взаємодія дошкільного навчального закладу
та сім'ї у процесі виховання дитини

2015

Марущак Ірина Володимирівна, завідувач ДНЗ № 1
Черній Оксана Петрівна, вихователь-методист ДНЗ № 1

На сучасному етапі розвитку держави особливого значення набуває проблема розвитку та зміцнення сім'ї, як основного осередку виховання підростаючого покоління, оскільки за офіційними даними в Україні розпадається кожна друга сім'я – кількість розлучень по країні в цілому сягає 60 %. Тому обрана тема роботи сьогодні є дуже актуальною. У проекті чітко окреслені основні завдання, функції, форми взаємодії дошкільного навчального закладу і сім'ї, проектні та інформаційно-комунікативні технології, які є інтегрованим компонентом модернізації дошкільної освіти. Також надано орієнтовний зразок плану роботи з батьками дітей, які відвідують дитячий садок та які не відвідують. Цінним у роботі є посилення на сайти з короткою характеристикою.

Проект передбачений для молодих педагогів дошкільних навчальних закладів, студентів педагогічних коледжів та вищих навчальних закладів.

З М І С Т

I. Обґрунтування проекту та його складові.....	4
1. Мета проекту	
2. Завдання проекту	
3. Актуальність проекту	
4. Умови реалізації проекту	
5. Учасники та виконавці проекту	
6. Очікувані результати	
II. Зміст проекту.....	9
1. Психолого-педагогічний блок	
2. Відеоблок	
3. Літературно-читацький блок	
4. Блок «Наша ігротека»	
5. Довідковий блок	
6. Блок-зустріч	
7. Блок «ДНЗ+БАТЬКИ+ІКТ»	
III. Робота з батьками.....	21
1. Основні завдання роботи з батьками	
2. План роботи з батьками на 2015-2016 навчальний рік	
3. Методи вивчення сім'ї	
4. Форми взаємодії дошкільного навчального закладу та родини	
5. Залучення батьків до освітньо-виховної роботи	
6. Функції роботи вихователя з батьками	
7. Методична скарбничка вихователя	
8. Сайти для батьків	
IV. Список використаних джерел.....	69

ОБҐРУНТУВАННЯ ПРОЕКТУ ТА ЙОГО СКЛАДОВІ

Дошкільне дитинство - дуже короткий відрізок у житті дитини, але найважливіший період у становленні особистості. Це період інтенсивного фізичного та психічного розвитку, протягом якого відбувається підготовка до дорослого життя.

Саме тоді людина потребує найбільшої уваги та захисту. Від ставлення до дітей, розуміння їхніх проблем, інтересів та потреб, стану охорони дитинства залежить доля кожної людини і розвиток суспільства загалом.

Однією з актуальних проблем, що привертає особливу увагу державних діячів, соціологів, педагогів, психологів, є розвиток і зміцнення сім'ї, відродження її духовної культури, сімейних традицій, поліпшення якості сімейного виховання, емоційно-психологічного мікроклімату сім'ї.

Проблема розвитку сім'ї, виконання нею основних функцій, впливу сімейного мікроклімату на процес сімейного виховання та формування особистості дитини, формування педагогічної культури батьків, а також питання, пов'язані з сімейною дисгармонією, розлученнями, конфліктами, сімейним неблагополуччям повинні мати відображення в профілактичній роботі соціального педагога з сім'єю.

Займаючись цим видом профілактики, соціальний педагог може спрямувати свою діяльність на виховний мікросоціум дитини (педагоги, батьки), змінюючи характер їх ставлення до дитини, впливу на неї.

Оскільки сім'я була й лишається головним соціальним інститутом, де відбувається становлення і розвиток особистості дитини, потрібно звертати особливу увагу на безпосереднє спілкування з батьками, на використання інноваційних форм та інтерактивних методів роботи. Дітям треба постійно відчувати любов та піклування про них своїх рідних, без цього вони не зможуть комфортно жити і розвиватися. Особистий приклад батьків, їхнє ставлення до власного здоров'я взаємини між собою і дітьми та іншими людьми, погляди і звички – орієнтир для дітей у їхньому майбутньому дорослому житті. Тому

головна мета в профілактичній роботі соціального педагога з сім'єю – дати батькам, вихователям, педагогам систему теоретичних знань та практичних навичок, спрямованих на встановлення нормального сімейного мікроклімату, налагодження взаємин між батьками і дітьми, батьками і педагогами.

Мета проекту:

- активізація взаємодії батьків з педагогами дитячого садка, інтеграція засобів громадського та сімейного виховання дошкільнят, задля покращення становища дітей, сімей та молоді шляхом підвищення рівня поінформованості її членів щодо інновацій у соціально-педагогічній діяльності;
- створення належних умов розвитку, виховання та навчання для кожного дошкільника через тісний зв'язок з родиною;
- підтримання тісної взаємодії дитячого садка, сім'ї, громадськості як фактора успішного впливу на розвиток дитини, підвищення педагогічної культури батьків, здійснення соціального нагляду;
- педагогічна допомога батькам в емоційній рефлексії стосовно дітей;
- формування у батьків педагогічної позиції щодо своєї дитини;
- культивування тактики співробітництва при взаємодії «дорослий – дитина»;
- організація вихователями групових форм обміну досвідом між батьками щодо їх взаємодії з дітьми;
- організація психолого-педагогічної освіти батьків.

Завдання проекту

- створити сприятливі умови для взаємодії батьків і педагогів дитячого садка з метою подальшого співробітництва;
- поглибити психолого-педагогічну компетенцію батьків;
- включити батьків в освітній процес як активних суб'єктів;

- створити комплекс творчих методичних робіт – відеофільми організованої діяльності, пам'ятки і рекомендацій для батьків тощо.
- розробити пакет документів, який регулюватиме партнерські стосунки між батьківською громадою та дошкільним навчальним закладом;
- створити загальносадовий родовід сімей вихованців за видами діяльності членів родин (політичні діячі, спортсмени, письменники, митці тощо);
- розробити програму спільних дій батьків, дітей та педагогів установи (традиційні заходи, акції, свята тощо).

Актуальність проекту:

Розробка проекту «Взаємодія дошкільного навчального закладу та сім'ї у процесі виховання дитини» обумовлена потребами батьків дошкільнят.

Протиріччя, які можна вирішити, пов'язані з такими факторами:

- накопиченням знань у сфері психології, педагогіки та методики сімейного виховання;
- систематизацією інформаційного методичного банку даних у відповідності із задачами комплектування «Бібліотечки для батьків» під умовною назвою «Як допомогти дитині стати щасливою й успішною?»;
- розумінням проблем і перспектив особистісно-пізнавального росту дитини;
- своєчасним наданням дитині щоденної допомоги, її різнобічної підтримки.

Умови реалізації проекту:

- До психолого-педагогічних умов належать:
- довірливі стосунки між учасниками спілкування;
- урахування особливостей взаємовідносин батьків і дітей;
- системність і періодичність проведення спілкування.

Рівень проекту:

творчо-інформаційний, практично-зорієнтований.

Термін проекту:

довгостроковий (дворічний: 2014-2015 н.р., 2015-2016н.р).

Очікувані результати:

- ✓ виховання цілісної особистості, що зумовлене співпрацею дітей з батьками;
- ✓ володіння навичками ділової комунікації, рольової взаємодії, толерантної поведінки, інформаційного обміну;
- ✓ володіння специфічними навичками навчальної праці (здатність до самоосвіти), нормами та еталонами соціальної життєдіяльності (вихованість);
- ✓ розширення світогляду та поглиблення педагогічної, психологічної та виховної компетенції батьків.

Принципи реалізації проекту: диференціація; співробітництво та педагогічна корекція; єдність родини і дошкільного закладу.

Учасники та виконавці проекту: адміністрація дитячого садка; педагоги установи; дошкільники; батьки; педагоги закладів додаткової освіти (ЕНЦУМу, будинку творчості).

Функції педагогів під час роботи над проектом

- планування дій, добір відповідних форм і методів роботи;
- створення ситуації успіху в освітньо-виховному процесі;
- здійснення психолого-педагогічного впливу за допомогою елементів педагогічної техніки;
- надання практично-методичної допомоги батькам.

Методи реалізації проекту:

- пошукова робота;
- групова співпраця;
- спостереження;
- практична робота;
- соціологічні дослідження.

Характеристика проекту:

За кінцевим результатом: теоретико-практичний.

За змістом: надпредметний.

За кількістю учасників: колективний.

За тривалістю: довготривалий.

За ступенем самостійності: експериментально-дослідницький.

За характером контактів: зовнішній.

Теоретичну основу

дослідження складають:

- ✓ особливості розвитку особистості в дошкільному віці (Л.Божович, О.Запорожець, Д.Ельконін, О.Кононко, В.Котирло);
- ✓ дитину як об'єкт і суб'єкт виховання (Л.Артемова, Я.Коломінський, В.Петровський, Ю.Приходько);
- ✓ виховний вплив сім'ї (Ю.Азаров, С.Русова, М.Стельмахович, В.Сухомлинський); процес взаємодії батьків і дітей (А.Адлер, Е.Берн, Т.Гордон, К.Хорні).

Зміст проекту:

у даному проекті передбачаються сім блоків взаємодії.

1. Психолого-педагогічний блок

Цей блок включає в себе цикл різноманітних форм і прийомів роботи з проблем розвитку, виховання та навчання дітей, їх взаємовідносин з дорослими та однолітками. Батьки не тільки здобувають необхідні теоретичні знання, а й обмінюються накопиченим досвідом, обговорюють нестандартні ситуації, шукають розв'язання поставлених задач і проблем, набувають навичок усебічного аналізу фактів, ведення дискусій та спілкування. Ось деякі з форм і прийомів роботи:

- ✓ бесіди «Традиції виховання», «Моральне виховання дошкільника»;
- ✓ лекції «Роль спілкування в житті дитини дошкільного віку», «Формування здорового способу життя», «Педагогічна тактовність батьків у вихованні, повага до самостійності дітей»;
- ✓ семінари «Ми і наші діти», «Про значення похвали й покарання в родині», «Педагогічні вимоги до трудової діяльності дітей в родині»;
- ✓ практикуми «Психологія спілкування з дітьми», «Розумні матеріальні й духовні потреби дітей. Як їх сформувати?»;
- ✓ індивідуальні консультації;
- ✓ «десанти» (відвідування батьків удома з метою дачі конкретних відповідей на їхні запитання);
- ✓ родинний вогник «Помилки родинного виховання. У чому вони полягають?».

2. Відеоблок

Цей блок роботи передбачає здійснення відеозйомок і відеорепортажів, зроблених під час організованої діяльності дітей, СХД, годин спілкування, занять гурткової роботи тощо. Батьки запрошуються на дні відкритих дверей, коли вони безпосередньо можуть відвідати будь-який режимний момент, ознайомлюються з особливостями спілкування педагогів та дітей, спостерігати за активністю своєї дитини. Окрім цього, протягом року буде діяти педагогічна світлиця (своєрідний кабінет педагогічної просвіти батьків). Двічі на рік заплановано проведення виставок «Світ захоплень моєї сім'ї» та «Вироби сімейних кулінарів, родинних ремесел, сімейних колекцій».

3. Літературно-читацький блок

Мета даного блоку полягає в організації виставок педагогічної літератури, дитячих малюнків; презентації важливих видань для батьків, матеріалів журналів, газет про родинне виховання; заведення тематичних папок з конкретних проблем виховання для батьків, комплектування «Бібліотечки для батьків». Для роботи з періодичною пресою передбачається проведення «прес-діалогу» (дана форма роботи сприяє розвитку аналізу проблемних статей і вчить робити цей аналіз), дискусій та «симпозіуму» (мета даного прийому - дослідити проблему в запропонованій літературі, обговоренні описаних у ЗМІ життєвих ситуацій і спробі їх вирішення). Після «симпозіуму» доречно провести аукціон ідей родинного виховання. Для обговорення різнобічних друкованих педагогічних матеріалів пропонується «коло спілкування» (це відверта розмова по колу, основна умова якої - кожний має висловитись).

4.Блок «Наша ігротека»

Даний блок представляє колективні ігри для дітей, розучування словесних і музичних ігор для дітей і дорослих, ознайомлення з настільними іграми та іграми для сімейних свят і родинних вечірок. Для вирішення поставлених задач нашого проекту пропонуються ділові ігри, під час яких необхідно прийняти певні рішення в умовах конфлікту інтересів. На час гри батькам треба взяти на себе виконання ролей реальних осіб в умовах реального або імітованого сценарію. Ці ролі посилюють соціальну та комунікативну компетенцію учасників і роблять їх здатними вирішувати конфлікти з поглядом на перспективу. Під час ігор батьки дізнаються, що розв'язання проблемних ситуацій будується на компромісах, розроблених в умовах великого тиску, й досягти цього дуже нелегко.

5.Довідковий блок

Для проведення цього блоку організується довідкове бюро «Запитання й відповіді», консультаційний пункт «Виникло запитання» та за допомогою умовної «Поштової скриньки» письмово ставляться запитання практичному психологу, соціальному педагогу, музичному керівнику, хореографу, вихователям та адміністрації. Напередодні вечора запитань і відповідей (проведення «круглого столу» з метою аналізу найбільш часто виникаючих запитань і проблем, систематизації відповідей і рішень проблем та узагальнення набутого досвіду з даних ситуацій) працює «лабораторія невирішених проблем». Вона досліджує ситуації, які склались в дитячому садку ; виділяє питання, які потребують особливої уваги, знаходить шляхи їх вирішення через конкретні справи. Результатом співпраці стане складання пам'яток, рекомендацій батькам та членам родини.

6.Блок-зустріч

Передбачає зустрічі з представниками соціальної служби, сімейним лікарем, вчителями загальноосвітньої школи. Усі зустрічі під єдиним девізом: «Про співпрацю батьків, педагогів, дітей». Крім цього, передбачено проведення психологічних тренінгів і соціальних досліджень («Сім'я і світ прекрасного», «Батьки і діти: чому виникають конфлікти?», «Батьківські збори: погляд тат і мам», «Дозвілля сім'ї»). Обов'язковим є анкетування «Дім - родина - сім'я», «Друзі моєї дитини», «Можна й не можна в нашій родині», «Родинний вечір одного дня», анкет для вивчення моральної орієнтації особистості та здібностей дітей, тести «Незакінчені речення».

7.Блок «ДНЗ+БАТЬКИ+ІКТ»

Застосування методу проектів у підвищенні ефективності спільної діяльності ДНЗ та сім'ї засобами інформаційно-комунікаційних технологій передбачає комплексне використання різноманітних методів (дослідницьких, пошукових, методів навчання і співпраці) та спрямування на вирішення цілого комплексу завдань, пов'язаних з оптимізацією освітньо-виховного процесу.

СТРУКТУРНО-ОРГАНІЗАЦІЙНА МОДЕЛЬ БЛОКУ

ПАСПОРТ БЛОКУ «ДНЗ+БАТЬКИ+ІКТ»

Актуальність	Інноваційні процеси у дошкільній освіті все більше набирають обертів. За останні кілька років ІКТ затвердили свої позиції в навчально-освітньому процесі. Але можливості ІКТ у співпраці ДНЗ сім'ї не вичерпані. Постає завдання акцентувати увагу дошкільної освіти на використання інформаційно-комунікативних технологій в роботі з батьками вихованців ДНЗ, що допоможе створити широкий розвивальний простір, сприятливий для повноцінного буття дитини в сім'ї та дошкільному навчальному закладі
Об'єкт	ІКТ, як основа взаємодії ДНЗ та сім'ї
Предмет	Форми, методи, умови використання ІКТ, як засобу підвищення ефективності взаємодії ДНЗ та сім'ї
Мета	<ul style="list-style-type: none"> ✓ підвищити ефективність взаємодії ДНЗ та сім'ї засобами ІКТ; ✓ виховувати інтерес і потребу у взаємодії сім'ї та дитячого садка; ✓ поглибити знання батьків про оптимізацію процесу взаємодії ДНЗ та сім'ї засобами ІКТ;
Завдання	<ul style="list-style-type: none"> ✓ проаналізувати науковий фонд з питань розвитку і становлення теорії й практики використання ІКТ у взаємодії ДНЗ і сім'ї та вивчити нормативно-правове забезпечення цієї взаємодії; ✓ створити модель оптимізації процесу взаємодії ДНЗ і сім'ї засобами ІКТ та умови для її реалізації; ✓ впроваджувати нові інформаційні технології в освітній процес взаємодії ДНЗ і сім'ї; ✓ стимулювати до використання засобів ІКТ у взаємодії ДНЗ і сім'ї
Інновація	Використання інноваційно-комунікативних технологій
Гіпотеза	<p>Полягає у припущенні, що за умови систематичної, цілеспрямованої співпраці педагогічного колективу та батьків засобами ІКТ, урізноманітняться форми підтримки освітнього процесу, підвищиться якість роботи з батьками вихованців, а також популяризувати діяльність вихователя групи і дитячого садка в цілому.</p> <p>Процес взаємодії ДНЗ і сім'ї засобами ІКТ буде ефективнішим, якщо реалізуватимуться такі педагогічні умови: використання різноманітних форм роботи з батьками; впровадження в практику модель оптимізації процесу взаємодії ДНЗ і сім'ї засобами ІКТ; використання творчості та креативності у співпраці з батьками</p>
Характеристика (тип)	<p>За характером діяльності – інформаційно-пізнавальний;</p> <p>За кількістю учасників – колективний;</p> <p>За метою проєктивної діяльності – творчий;</p> <p>За змістом – інтегрований;</p> <p>За тривалістю – довготривалий;</p> <p>За кінцевим результатом – практичний;</p> <p>База реалізації проєкту – ДНЗ № 9</p>
Учасники	<p>Завідувач;</p> <p>Вихователь-методист;</p> <p>Вихователі усіх вікових груп;</p> <p>Практичний психолог;</p> <p>Соціальний педагог;</p> <p>Інструктор з фізичного виховання;</p> <p>Музичний керівник;</p> <p>Діти та їх батьки</p>
Реалізація	Модель оптимізації процесу взаємодії дошкільного навчального закладу і сім'ї засобами інформаційно-комунікативних технологій (див.схема 2.2.2.)

МОДЕЛЬ ОПТИМІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ ВЗАЄМОДІЇ ДОШКІЛЬНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ І СІМ'Ї ЗАСОБАМИ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Взаємодія ДНЗ і сім'ї засобами інформаційно-комунікаційні технології – досить актуальна проблема сучасної педагогіки. Для її ефективного вирішення потрібно знати шляхи оптимізації даного процесу.

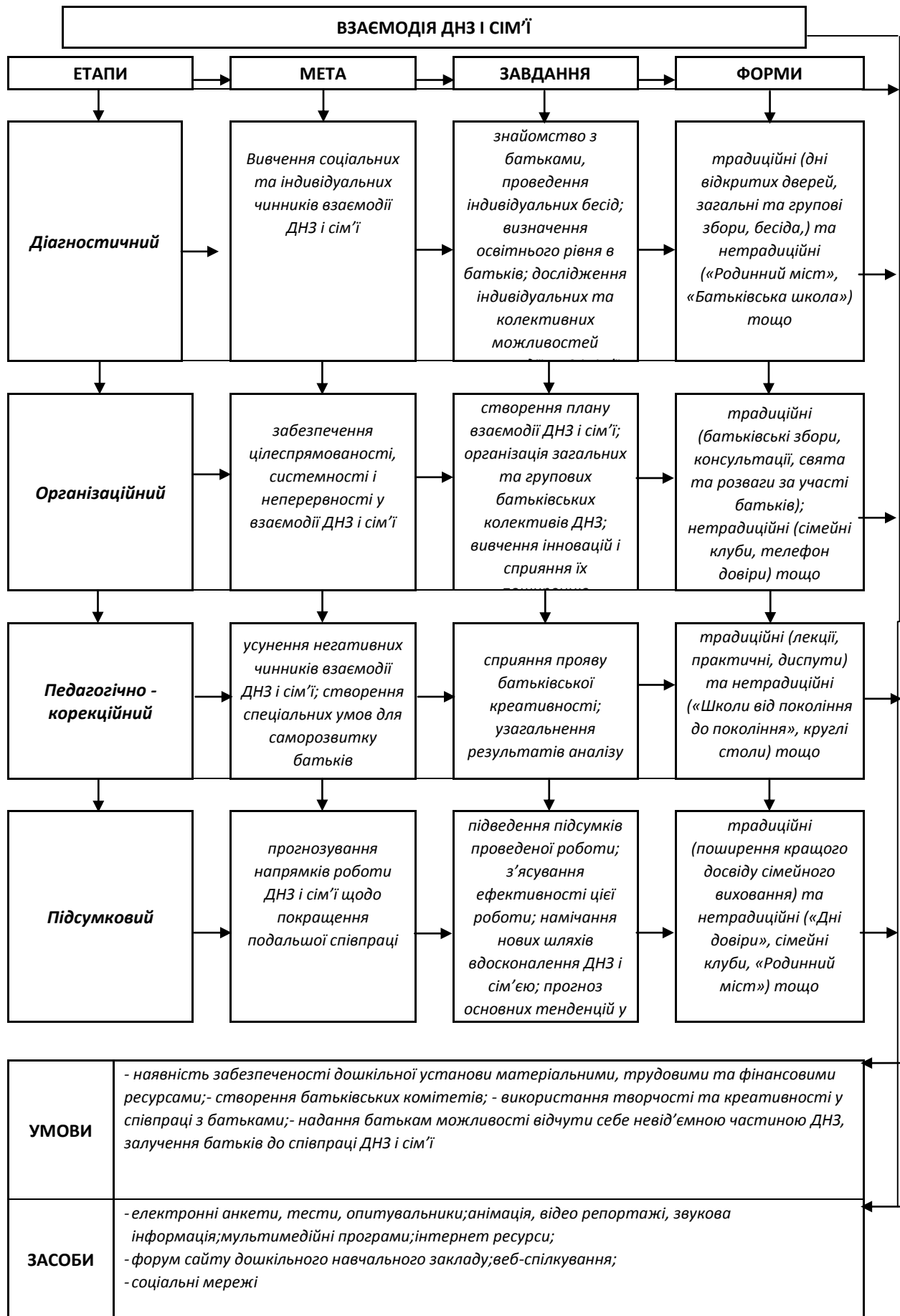
Одним із шляхів оптимізації процесу взаємодії ДНЗ і сім'ї засобами інформаційно-комунікативні технології є впровадження нової моделі такої взаємодії. З урахуванням теоретико-методичних засад розвитку взаємодії ДНЗ і сім'ї була розроблена експериментальна модель оптимізації процесу взаємодії дошкільного навчального закладу і сім'ї засобами інформаційно-комунікативні технології.

Теоретично обґрунтовано й експериментально перевірено послідовність взаємозумовлених етапів формування процесу взаємодії ДНЗ і сім'ї.

Поетапність у формуванні процесу взаємодії ДНЗ і сім'ї трактується, як спеціальна періодизація у розвитку спеціально організованої суб'єкт-суб'єктної взаємодії педагогічного колективу ДНЗ й батьків. Послідовність виявляється в наступності й неперервності етапів формування процесу взаємодії ДНЗ і сім'ї. Із поглибленням від етапу до етапу сім'я не виокремлюється в окрему ланку, а являється невід'ємною складовою навчально-виховного процесу ДНЗ.

Цільовий компонент моделі – окреслення мети, завдань, форм та умов оптимізації процесу управління взаємодією ДНЗ і сім'ї засобами інформаційно-комунікативні технології. Дана модель включає чотири етапи: діагностичний, організаційний, педагогічно-корекційний, підсумковий.

За допомогою означеної моделі була залучена значна кількість батьків до взаємодії з дошкільною ланкою освіти. Впровадження цієї моделі довело, що найважливішу роль у становленні особистості дошкільника відіграє взаємодія ДНЗ і сім'ї.

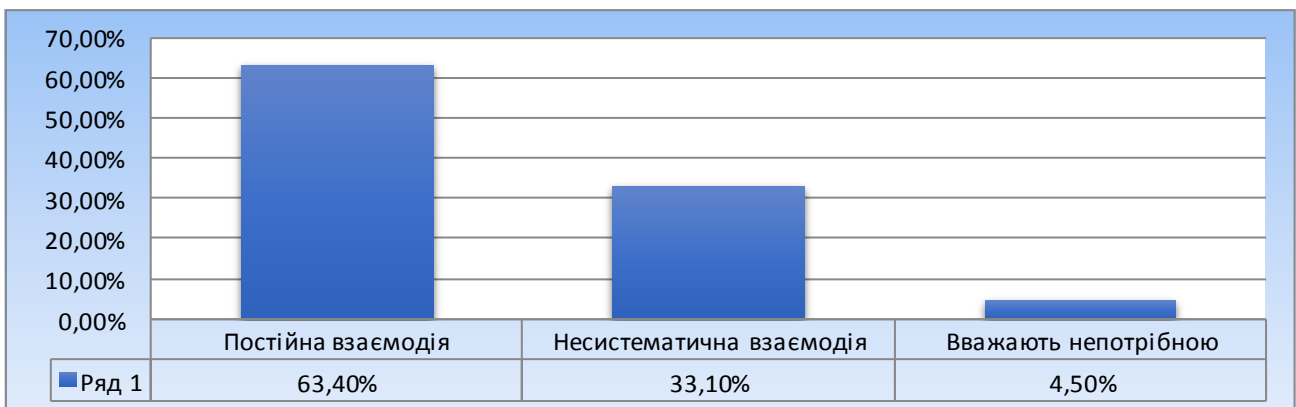
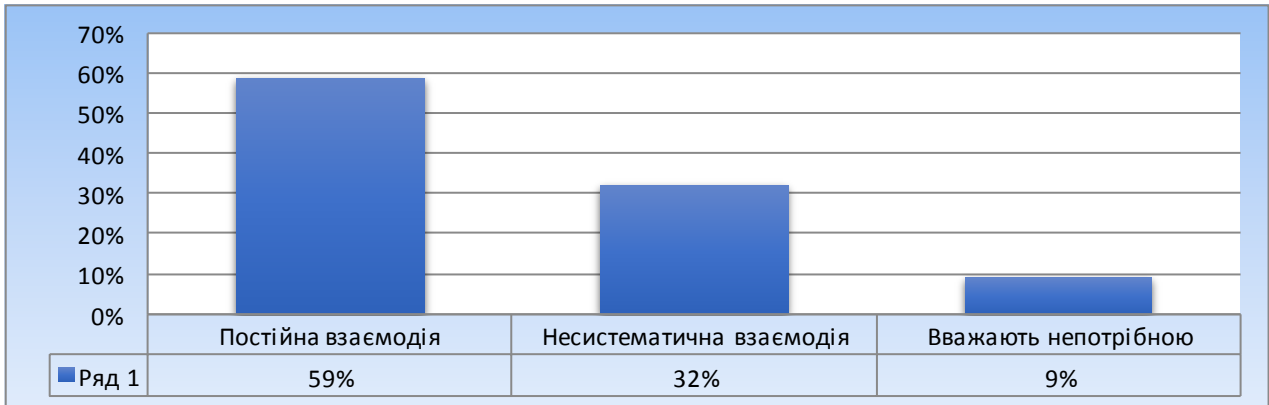
РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ ПРОЕКТУ ВЗАЄМОДІЇ ДОШКІЛЬНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ І СІМ'Ї ЗАСОБАМИ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Використання ІКТ у освітньо-виховному процесі – це один із сучасних напрямків у дошкільній освіті. Відповідні види та засоби інформаційно-комунікаційних технологій підвищення взаємодії ДНЗ та сім'ї допомагають педагогу урізноманітнити форми підтримки освітнього процесу, підвищити якість роботи з батьками вихованців, а також популяризувати діяльність вихователя групи і дитячого садка в цілому. Переваги їх використання у взаємодії з сім'ями дошкільників очевидні і полягають в наступному:

- мінімізація часу доступу батьків до інформації;
- можливість вихователя продемонструвати будь-які документи, фотоматеріали;
- забезпечення індивідуального підходу до батьків вихованців;
- оптимальне поєднання індивідуальної роботи з батьками та групової;
- зростання обсягу інформації;
- оперативне отримання інформації батьками;
- забезпечення діалогу вихователя і батьків групи;
- оптимізація взаємодії педагога з сім'єю.

Результати опитування батьків після апробації БЛОКУ «ДНЗ+БАТЬКИ+ІКТ» та моделі оптимізації процесу взаємодії ДНЗ і сім'ї засобами ІКТ засвідчили, що батьки, їхні діти та педагогічний колектив ДНЗ згуртувалися, батьки розширили свої знання щодо навчання та виховання дітей, розпочали більше уваги приділяти різним аспектам розвитку дітей, беручи активну участь у заходах ДНЗ.

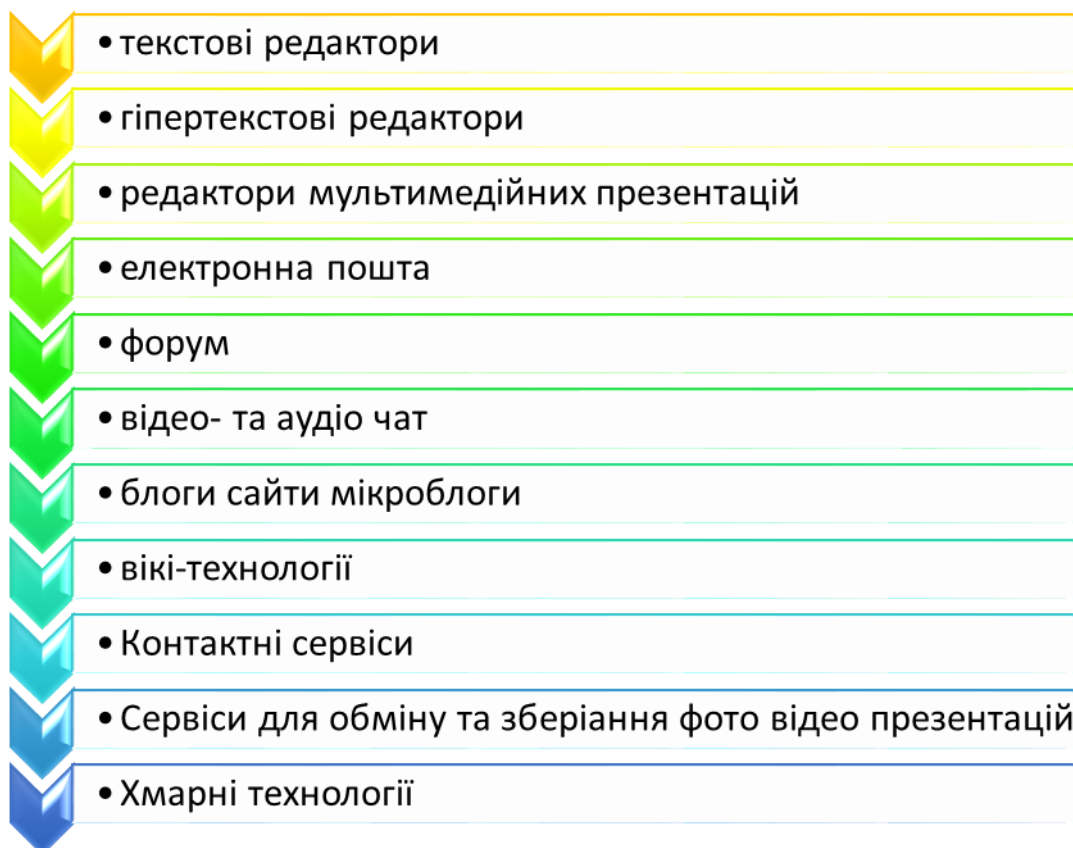
Порівнюючи дві гістограми рівня стану взаємодії ДНЗ і сім'ї початкового та кінцевого етапу, ми бачимо, що кількість батьків, які постійно взаємодіють з дошкільним закладом, зросла на 4,4%, кількість батьків, які несистематично взаємодіють з ДНЗ збільшилась на 1,1 %, а кількість батьків, які взаємодію із ДНЗ вважають непотрібною, зменшилась на 5,5%.

Отримані дані завершального етапу впровадження моделі оптимізації процесу взаємодії ДНЗ і сім'ї засобами ІКТ показали, що в дошкільному закладі відбулися значні позитивні зміни в співпраці ДНЗ і сім'ї (див.схема 2.2.6).

***Види сучасних ІКТ,
що сприяють підвищенню взаємодії ДНЗ та сім'ї***

-
- текстові редактори
  - гіпертекстові редактори
  - редактори мультимедійних презентацій
  - електронна пошта
  - форум
  - відео- та аудіо чат
  - блоги сайти мікроблоги
  - вікі-технології
  - Контактні сервіси
  - Сервіси для обміну та зберіання фото відео презентацій
  - Хмарні технології

***Засоби ІКТ,
необхідні для реалізації взаємодії ДНЗ та сім'ї***

На основі результатів впровадженої моделі розроблено **МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ** щодо ефективної взаємодії ДНЗ із сім'ями дошкільників використовуючи засоби ІКТ, які пропонуємо як вихователям-практикам, так і майбутнім педагогам:

1. Використовувати запропоновану модель оптимізації процесу взаємодії ДНЗ і сім'ї засобами ІКТ.
2. Надати можливість батькам проявити свою ініціативу у співпраці.
3. Реалізовувати в практичній діяльності нетрадиційні форми взаємодії з батьками.
4. Проводити індивідуальні та колективні формам роботи з батьками, застосовуючи мультимедійні засоби.
5. Запрошувати батьків на спільні заходи із дітьми, які будуть навчати батьків, як вдома раціонально використовувати інтернет ресурси для повноцінного розвитку дитини.
6. Урізноманітнювати тематику та методику проведення батьківських зборів.
7. Оформити куточок у групових приймальнях «Для Вас, батьки», з презентаційними відео- та фото- матеріалами групи.
8. Оформити он-лайн-папку «На допомогу батькам у вихованні дітей».
9. Відвідувати родини своїх дошкільнят, скайп аудієнції.
10. Адресувати кожній родині щотижня індивідуальні нотатки на електронну пошту, повідомляючи в них про улюблений вид діяльності їхньої дитини чи доводячи будь-яку іншу інформацію.
11. Використовувати дошку оголошень на сайті ДН, для того, щоб повідомити батьків про збори або особливі події, щоденний розклад, допомогу родинам і взагалі про все, що відбувається в ДНЗ.
12. Впровадити «Скриньку довіри» електронного зразка для батьків, щоб вони мали можливість написати свої пропозиції та побажання вихователям.

13. Виявляти свою прихильність. Завжди давати зрозуміти родині, що ви високо цінуєте їх участь у навчально-виховній діяльності ДНЗ.
14. Створити електронну базу даних про сім'ю. Дотримувати конфіденційність. Відомості про сім'ю не повинні підлягати розголошенню. Довіра – важливий елемент для встановлення відношень.

Отже, результати впровадження освітнього проекту «ДНЗ+БАТЬКИ+ІКТ» та моделі взаємодії ДНЗ з родинами дошкільників засобами ІКТ доводять її ефективність, така співпраця з батьками дала можливість краще вивчити індивідуальні особливості кожного малюка і врахувати їх в освітньо-виховному процесі, розширивши сферу участі батьків у житті дошкільного закладу, виробити єдині вимоги і підходи до розвитку малюка в дитсадку і вдома, створити атмосферу довіри, взаємоповаги та творчості. Її можна успішно використовувати на практиці в діяльності ДНЗ з організації взаємодії ДНЗ з сім'єю. Задля формування єдиної інформаційної взаємодії дошкільного навчального закладу з батьками вихованців, органами управління та іншими інститутами дитинства.

РОБОТА З БАТЬКАМИ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

*Наші діти – це наша старість.
Правильне виховання – це наша щаслива старість,
погане виховання – це наше майбутнє горе,
це наші сльози, це наша провина перед іншими людьми,
перед усією країною».*

А. С. Мақаренко

Сім'я – диференційована соціальна група. В ній представлено різні вікові (старші і молодші члени сім'ї), статеві (чоловіки і жінки), професійні «підсистеми» (мама – лікар, тато – інженер, дідусь – шофер, бабуся – продавець). Це дозволяє дитині найширше проявляти свої можливості, швидше і повніше реалізовувати свої потреби.

Оскільки, дитина – сонячний промінчик у кожному домі, радість у серці батьків. Зрозуміти дитину значно складніше, ніж дорослого. Тому наше завдання-допомогти батькам побачити власних дітей такими, як вони є і використати надбання психологічної і педагогічної наук із найбільшою ефективністю.

У вихованні та розвитку, головне - не зіпсувати здорову дитину і вчасно помітити проблеми, що виникають у процесі її розвитку.

З давніх давен відомо, що *батьки – головні природні вихователі дитини.* Основний чинник у формуванні особистості – це виховний клімат сім'ї. Рідна домівка – не тільки місце притулку, дах над головою, а й родинне вогнище, місце захисту від життєвих негараздів. Батьки є першим суспільним середовищем дитини, а родина – провідним інститутом соціалізації. Батьки першими розкривають маленькій людині предметний світ і надають йому емоційного забарвлення. Через життя в сім'ї формується ставлення до людей, речей, самого себе, виробляються ідеали та цінності. Любов дитини до батьків забезпечує безпеку, виступає гарантом емоційного благополуччя. Дитині мало просто того, щоб її любили. Вона потребує підтримки на всіх періодах

дитинства. Глибокий, постійний контакт з дитиною – необхідна умова виховання у будь-якому віці. Але тісний контакт і взаєморозуміння не виникають самі по собі. Батьки їх будують і творять, починаючи з віку немовляти.

Вираз «діти – дзеркало сім'ї» дуже точно передає зміст орієнтації дитини на сукупність духовних і моральних цінностей, які культивує її сім'я. В кожній родині свої уявлення про добро і зло, свої пріоритети і моральні цінності: в одній на високий щабель поставлені доброта, милосердя, гуманність, в інших – навпаки, панує культ жорстокості. Батьки всіляко стимулюють і заохочують такі дії, способи поведінки, які відповідають їх уявленням про те, що добре, а що погано.

Наслідуючи близьких, дорогих людей, застосовуючи їх «уроки філософії», дитина оволодіває формами поведінки, способами спілкування і взаємодії з навколишніми людьми. Повноцінне здійснення завдань розвитку, навчання і виховання дошкільників значною мірою визначається налагодженням взаємодії дітей і дорослих: „педагоги – діти - батьки”. Педагогам і членам родин вихованців слід усвідомити, що і діти, і вони є повноправними учасниками педагогічного процесу, та взаємодіяти на засадах діалогу, довіри, партнерства з правом ініціативи, активної дії, самоконтролю. Позиція дитини потребує поваги, розумного захисту і підтримки з боку дорослих учасників взаємодії. Вихователь та батьки, об'єднані у своїй діяльності, діють в інтересах дитини, створюють для неї належні умови. Від того, наскільки такі взаємовідносини будуть узгоджені, залежить успіх формування особистості в цілому. Саме взаємодія у педагогічному процесі сім'ї та дошкільного закладу здатна здійснювати особистісно-орієнтований підхід, формувати індивідуальність, активізувати творчий потенціал не лише дитини, але і педагогів, і батьків.

Тож, актуальними завданнями сьогодення є:

- 100% охоплення дошкільною освітою дітей, які не відвідують дошкільні навчальні заклади;
- сприяння особистісному зростанню кожної дитини, розвитку її компетентності;
- залучення до активної співпраці у вихованні та навчанні дітей практично всіх сімей на різних етапах їхнього становлення, розвитку та функціонування, з різними типами родинного середовища та різними виховними можливостями;
- сприяння духовному зростанню батьків, формуванню в них позитивного ставлення до себе та інших, накопиченню досвіду гуманних взаємин.

Виховання дітей у сім'ї є першоосновою розвитку дитини як особистості. Духовний вплив батьківського дому на формування особистості створюється завдяки щирій материнській ласці, небагатослівній любові батька, домашньому теплу, піклуванню, затишку і захисту, родинній злагоді.

В. Сухомлинський вважав, що сім'я — «джерело, водами якого живиться повноводна річка нашої держави».

Основні завдання роботи з батьками

- Налагодити тісний зв'язок дитячого садка з батьками
- Активізувати роботу батьківського сектора щодо роз'яснення законодавства України з питань освіти
- Сприяння підвищенню психологічної та педагогічної компетентності батьків щодо розуміння закономірностей розвитку дитини, а також питань навчання і виховання дошкільнят
- Залучати батьків до співпраці у створенні належних умов для життєдіяльності та розвитку дітей
- Пропагувати педагогічні знання, що зумовляють підвищення педагогічної грамотності
- Допомогати батькам в оволодінні системою умінь, необхідних для організації діяльності дитини вдома
- Залучати батьків до активної участі в заходах, що проводяться в дошкільному закладі, формування в них відчуття приналежності до колективу дитячого садка як однодумців і спільників
- Формувати усвідомлене розуміння батьками своєї відповідальності за максимальне забезпечення дитині повноцінного життя в майбутньому

Спільна робота дошкільного закладу з батьками

№ з/п	Зміст роботи	Термін	Відповідальний
1	Консультації «Мовленнєвий розвиток дітей: значення книги у колі родини»	вересень	Вихователі груп
2	Засідання Школи молодих батьків	II половина вересня	Соціальний педагог, практичний психолог
3	День відкритих дверей «Режим дня та культура харчування»	I половина жовтня	Завідувач, вихователь-методист
4	Тиждень родинної творчості «Осінній вернісаж»	II половина жовтня	Музичні керівники, вихователі
5	Вивчення досвіду родинного виховання: «Які ігри проводять вдома батьки з дітьми»	листопад	Соціальний педагог
6	Година відвертої розмови (Індивідуальні консультації на прохання батьків)	листопад	Завідувача ДНЗ, вихователь - методист, практичний психолог
7	День відкритих дверей: «Наші досягнення»	грудень	Педагоги ДНЗ
8	Організація спільних свят педагогів та батьків «Грудень святами багатий»	грудень	Завідувач, вихователь-методист, музичний керівник
9	Спільне засідання з елементами тренінгу батьків та педагогів: «Чи затишно дитині у вашій родині ?»	січень	Соціальний педагог, практичний психолог
10	Засідання Школи молодих батьків	лютий	Соціальний педагог, практичний психолог

11	Виставка робіт «Зимонько-снігуронько»	II половина лютого	Музичний керівник
12	Година відвертої розмови (Індивідуальні консультації на прохання батьків)	березень	Завідуюча ДНЗ, вихователь - методист, практичний психолог
13	Спільна виставка малюнків батьки-діти-вихователі « А моя матусенька...»	До 8 березня	Соціальний педагог, вихователь-методист
14	Тренінгове заняття «стежиною батьківської мудрості»	квітень	Соціальний педагог
15	Конференція для батьків «Фізичне здоров'я змалку»	квітень	Лікар, старша медсестра
16	Година відвертої розмови (Індивідуальні консультації на прохання батьків)	травень	Завідуюча ДНЗ, вихователь - методист, практичний психолог
17	Тематичний вечір «Бабуся і я – добрі друзі»	II тиждень травня	Музичний керівник
18	Виставка для батьків «Що потрібно першокласнику?»	травень	вихователі
19	Круглий стіл «Здоров'я наших дітей»	червень	Лікар, ст./медсестра
20	Рекомендації для батьків «Малі фольклорні жанри»	червень	Соціальний педагог, вихователь-методист
21	Круглий стіл «Почуйте серцем голос вашої дитини».	липень	Вихователь-методист
22	Ділова гра «Психічне здоров'я дитини»	липень	Практичний психолог
23	Конкурс «Батьківський куточок-кращий помічник родини»	серпень	Вихователь-методист, практичний психолог

ПЛАН РОБОТИ З СІМ'ЯМИ, ЯКІ НЕ ВІДВІДУЮТЬ ДИТЯЧИЙ САДОК

№ з/п	Зміст роботи	Дата проведення	відповідальні
1	Шляхом проведення індивідуальних консультацій з батьками, підвищувати їх психологічну та педагогічну компетентність щодо розуміння особистостей розвитку дитини, їх навчання та виховання.	Протягом року (понеділок)	Завідуюча, вихователь-методист, соціальний педагог
2	Приводити обхід сімей у мікрорайоні з метою пропаганди суспільного дошкільного виховання	щоквартально	Соціальний педагог
3	Залучати родину до активної участі у заходах дошкільного закладу	протягом року	Соціальний педагог
4	Провести тиждень сім'ї	жовтень	Соціальний педагог
5	Провести групові консультації для батьків: <ul style="list-style-type: none"> - Створення умов для правильного мовленнєвого розвитку дітей у сім'ї; - Адаптація дітей у дитячому закладі, роль батьків у цьому; - Виховання у дітей трудових навичок з самообслуговування. 	протягом року (перша п'ятниця місяця)	Вихователі
6	Організаційні психологічного клубу «Діалог».	п'ятниця	Практичний психолог
7	Проведення занять батьківського всеобучу «Портрет дошкільника напередодні його вступу до школи»	щомісячно	Практичний психолог соціальний педагог
8	Організація тематичних виставок для батьків	протягом року	Соціальний педагог
9	Провести сімейні свята з участю батьків	протягом року	Вихователь-методист, вихователі
10	Випуск загальносадової газети з метою пропаганди дошкільної освіти	протягом року	Вихователі, практичний психолог
11	Підготувати інформаційні бюлетені (поради психолога, лікарів, педагогів тощо)	Протягом року	Завідуюча, вихователь-методист

Методи вивчення сім'ї

ФОРМИ ВЗАЄМОДІЇ ДОШКІЛЬНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ ТА РОДИНИ

Зростання ролі освіти, що спостерігається в багатьох країнах світу, в тому числі і в нашій країні, змінило відношення до дошкільних навчальних закладів. Відтак, головним чином виступає педагогічна функція дошкільної установи: як виховують, чому вчать, наскільки успішно готують до школи, до життя. Щоб успішно виконувати педагогічні функції, дошкільний заклад повинен переглянути зміст і якість освітньо-виховної роботи з дітьми, шукати шляхи сильнішого впливу на кожну дитину. Це обумовлює необхідність пошуку педагогічним колективом дошкільного закладу в сім'ї союзника, однодумця у вихованні дитини.

Організатором і координатором співробітництва дошкільного навчального закладу з сім'єю є керівник закладу. Саме керівник сприяє становленню єдиної системи виховання дітей в сім'ї і в дитячому садку, згуртовуючи для співпраці педагогічний колектив і батьків.

Основні завдання дошкільного закладу в роботі з батьками плануються в річному плані й конкретизуються в календарному плані завідувача, вихователя-методиста та соціального педагога.

Сучасне життя спонукає до урізноманітнення та оновлення форм спільної роботи дошкільного закладу і сім'ї. Вивчення та аналіз методичних рекомендацій науковців і практиків дозволяє виділити такі **форми взаємодії родини** з дошкільним закладом:

- **індивідуальні** (вступне анкетування, попередні візити батьків з дітьми до садка, співбесіди, консультації, відвідування педагогами своїх вихованців удома, телефонний зв'язок);

- **наочно-письмові** (батьківські куточки, тематичні стенди, ширмочки, планшети, папки-пересувки, дошка оголошень, інформаційні листки, тематичні виставки, анкетування, скринька пропозицій, індивідуальні зошити, неформальні листи, родинні газети, педагогічна бібліотека, запрошення, вітання тощо. Найпоширенішими наочно-інформаційними формами роботи є виставки дитячих робіт; реклама книг, публікацій у періодиці, в системі Інтернет з проблем сімейного виховання.);
- **групові** (консультації, практикуми, школа молодих батьків, гуртки за інтересами, вечори запитань та відповідей, зустрічі з цікавими людьми – вчителями, лікарями, психологом, юристом тощо);
- **колективні** (батьківські конференції, тематичні зустрічі за «круглим столом», засідання батьківського комітету, дні відкритих дверей, створення групи батьків-порадників, перегляд ранків, спільні свята, спортивні змагання, відпочинок у вихідні дні тощо).
- словесні (батьківські збори: загальні і групові, педагогічні бесіди: групові та індивідуальні, консультації тощо)
- практичні (дні відкритих дверей, спільні свята і розваги, показові заняття, анкетування, трудові акції, спільні конкурси, гуртки для дітей і дорослих, бібліотека для сімейного читання, створення розвиваючого середовища тощо)
- наочні (екскурсії по дошкільному закладу, по групі, інформаційні центри, папки-пересувки, письмові інформації для батьків, фотогазети, тематичні виставки тощо).

У даний час актуальними залишаються індивідуальна робота з сім'єю, диференційований підхід до сімей різного типу, піклування про те, щоб не випустити з поля зору і впливу спеціалістів на важкі і неблагополучні сім'ї (функціонально неспроможні).

Традиційні форми роботи з батьками:

Відвідування сім'ї дитини – передбачає гарний настрій, привітність, доброзичливість. Слід забути про зауваження, скарги, не допускати критики в адресу батьків. Педагог сприймає атмосферу сім'ї, поведінку і настрій дитини, що допоможе зрозуміти психологічний клімат в родині;

День відкритих дверей уможливорює ознайомлення батьків з дошкільним закладом, особливостями освітньо-виховної роботи, зацікавлення нею, залучення до активної участі. Проводиться керівником у формі екскурсії по дошкільному закладу з відвідуванням групи, де виховуються діти батьків, що прийшли. Можна показати фрагменти освітньо-виховного процесу (підготовка до прогулянки, колективна праця, догляд за живими об'єктами). Після екскурсії і перегляду роботи з дітьми керівник закладу або вихователь-методист цікавляться враженнями, проводять бесіду з батьками, анкетування, де батьки відповідають на запитання, обговорення переглянутого.

Бесіди індивідуальні і групові. Педагог повинен вміти не тільки говорити і слухати батьків, але вчити виражати своє зацікавлення до діяльності, проявляти повагу та доброзичливість у спілкуванні.

Консультації проводяться індивідуально чи для підгрупи батьків. На групові - можна запросити батьків різних груп, що мають схожі проблеми або успіхи у вихованні, де метою консультації – засвоєння батьками певних знань, умінь. Форми проведення консультації різноманітні (кваліфіковане повідомлення спеціаліста з наступним обговоренням, обговорення статті, що прочитана попередньо всіма запрошеними, практичне заняття)

Семінари-практикуми організовуються для набуття практичних навичок з виховання дітей. Ця форма роботи уможливорює розповіді про способи і прийоми навчання та їх покази: як читати книгу, готувати руку дитини до письма тощо.

Батьківські збори проводяться як групові (1 раз в квартал), так і загальні (2 рази на рік). На них обговорюють завдання на новий навчальний рік, результати освітньо-виховної роботи та інше. На загальні збори можна запросити лікаря, психолога, юриста, дитячого письменника та інших спеціалістів. Передбачають виступи батьків. На групові збори одне запитання готує вихователь, з інших пропонується виступити батькам чи комусь із спеціалістів. Бажано, на зборах обговорювати сімейний досвід виховання дітей з переглядом сімейних фотоальбомів.

Батьківські конференції. Їх основна мета – обмін досвідом сімейного виховання. Батьки готують повідомлення, педагог, при необхідності, надає допомогу з вибору теми, оформлення виступу. На конференції може виступити спеціаліст. Важливо визначити актуальну тему конференції. До неї готується виставка дитячих робіт, педагогічної літератури, матеріалів, що відображають роботу дошкільного закладу. Завершити конференцію можна спільним концертом дітей, членів родин.

Папки-пересувки для залучення батьків до читання педагогічної літератури. В папку укладаються статті на певну тематику:

- *пропаганда педагогічних знань для батьків у формі виставки дитячих робіт («Руками дітей», «Діти для батьків», «Маленькі майстри», «Наші умільці»)*, де спеціалісти можуть самі або разом з дітьми показувати виконання окремих елементів роботи (наприклад, з художньої праці, зображувальної діяльності). Часто педагоги свої міркування ілюструють магнітофонними записами розмов з дошкільниками, відеофрагментами про різні види діяльності (дидактична, театралізована, гра, праця, зображувальна), фотографіями дітей;
- *вечори відпочинку «Давайте знайомитись», «Розвеселимо один одного», «Сміх – це здоров'я», «Родинна світлиця», «Вечорниці», «У гостях у бабусі», «День добрих справ», вечори дозвіль для дітей за участю батьків і педагогів;*

- *спортивні свята і розваги* «Тато, мама і я – спортивна сім'я», «Спорт – це здоров'я», «Веселі старти», «День здоров'я» за участю дітей, батьків і педагогів;
- *участь у підготовці* спектаклів, лялькового театру, виставки «Руками дітей і батьків»;
- *«телефон довіри», «журнал відгуків і пропозицій», «Скринька уваги і поваги», «Спільно вирішуємо проблеми»,* де батьки можуть виступити, заповнити анкету, написати пропозиції.

Нетрадиційні форми роботи з батьками:

Діалог. Суть його полягає в спільному пошуку групами узгодженого рішення. Це знаходить своє відображення у кінцевому тексті, переліку ознак, схемі тощо. Діалог виключає протистояння, критику позиції тієї чи іншої групи. Всю увагу зосереджено на сильних моментах у позиції інших. Створюється 5—6 робочих груп і група експертів. Робочі групи отримують 5—10 хвилин для виконання завдання. Група експертів складає свій варіант виконання завдання, стежить за роботою груп і контролює час. По завершенні роботи представники від кожної робочої групи на дошці або на аркушах паперу роблять підсумковий запис. Потім, по черзі, надається слово одному доповідачеві від кожної групи. Експерти фіксують спільні погляди, а на завершення пропонують узагальнену відповідь на завдання. Групи обговорюють і доповнюють її. Занотовується кінцевий варіант.

Синтез думок. Дуже схожий за метою та початковою фазою на попередній варіант групової роботи. Але після об'єднання в групи і виконання завдання учасники не роблять записів на дошці, а передають свій варіант іншим групам, які доповнюють його своїми думками, підкреслюють те, з чим не погоджуються. Опрацьовані результати передаються експертам, які знову ж таки зіставляють написане з власним варіантом, роблять загальний звіт, який обговорює весь колектив.

Спільний проект. Має таку саму мету та об'єднання в групи, що й діалог. Але завдання, які отримують групи, різного змісту та висвітлюють проблему з різних сторін. По завершенні роботи кожна група звітує і записує на дошці певні положення. В результаті з відповідей представників груп складається спільний проект, який рецензується та доповнюється групою експертів.

Коло ідей Метою «Коло ідей» є вирішення гострих суперечливих питань, створення списку ідей та залучення всіх учасників до обговорення поставленого питання. Технологія застосовується, коли всі групи мають виконувати одне і те саме завдання, яке складається з кількох питань (позицій), які групи представляють по черзі. Коли малі групи завершують виконувати завдання і готові подати інформацію, кожна з них по черзі озвучує лише один аспект проблеми, що обговорювалась. Продовжуючи по колу, вчитель (психолог) запитує всі групи по черзі, поки не вичерпаються ідеї. Це дасть можливість кожній групі розповісти про результати своєї роботи, уникаючи ситуації, коли перша група, що виступає, подає всю інформацію.

Акваріум Варіант навчання, що є формою діяльності учасників у малих групах, ефективний для розвитку навичок спілкування, вдосконалення вміння дискутувати та аргументувати свою думку. Може бути запропонований тільки за умови, якщо учасники вже мають добрі навички роботи в групах.

Вихователь (психолог) об'єднує батьків у групи по 4—6 осіб і пропонує їм ознайомитися із завданням. Одна з груп сідає в центрі приміщення. Це необхідно для того, щоб відокремити діючу групу від слухачів певною відстанню. Ця група отримує завдання для проведення групової дискусії, сформульоване приблизно так:

- прочитайте завдання вголос;
- обговоріть його в групі;
- за 3—5 хвилин дійдіть спільного рішення або підсумуйте дискусію. Поки діюча група займає місце в центрі, вихователь (психолог) знайомить решту

учасників із завданням і нагадує правила дискусії у малих групах. Кожній групі пропонується вголос протягом 3—5 хвилин обговорити можливі варіанти розв'язання проблемної ситуації. Учасники, що знаходяться у зовнішньому колі, слухають, не втручаючись у хід обговорення. По закінченні відведеного для дискусії часу, група повертається на свої місця, а вчитель (психолог) ставить до всіх такі запитання:

- Чи погоджуєтесь ви з думкою групи?
- Чи була ця думка достатньо аргументованою, доведеною?
- Який з аргументів ви вважаєте найбільш переконливим?

На таку бесіду відводиться не більше 2—3 хвилини. Після цього місце в «Акваріумі» займає друга група й обговорює наступну ситуацію. Наприкінці вчитель (психолог) повинен обговорити з учасниками хід групової роботи, прокоментувати ступінь володіння навичками дискусії у малих групах і звернути увагу на необхідність та напрями подальшого вдосконалення таких навичок.

Батьківські тренінги. Батьківські тренінги — це досить ефективна активна форма роботи з батьками, які усвідомлюють наявні проблеми родини, прагнуть змінити стиль взаємодії, зробити її більш відкритою і розуміють необхідність набуття нових знань і вмінь у вихованні власної дитини. Величезне значення мають тренінги для батьків, що тільки-но почали набувати досвіду у вихованні дитини. Бажано, щоб у батьківських тренінгах брали участь обоє батьків. Від цього ефективність тренінгу підвищується і результати не змусять на себе чекати. Батьківські тренінги будуть результативними за умови активності та регулярності. Тренінг проводиться з групою у складі 12—15 осіб. Щоб тренінг мав кінцевий позитивний результат, він повинен містити п'ять-вісім занять. Зазвичай він проводиться шкільним психологом або вчителем, який володіє тренінговою методикою. Рекомендуємо використовувати у практиці роботи з батьками програму педагогічного тренінгу для батьків «Культура взаємин батьків і дітей»

Батьківські ринги. Батьківські ринги — одна з дискусійних форм спілкування батьків і формування батьківського колективу. Проведення батьківських рингів у школі є навіть необхідним. Багато батьків від самого початку виявляють категоричність суджень з багатьох питань виховання дітей, абсолютно не беручи до уваги можливості та здібності своєї дитини, реальний рівень її навчального потенціалу. Дехто вважає, що методи виховання в родині не підлягають обговоренню та коригуванню з боку педагога. Батьківський ринг проводиться насамперед для того, щоб батьки мали змогу впевнитися в правильності своїх методів виховання або провести «ревізію» свого педагогічного арсеналу. Батьківський ринг готується у формі відповідей на найбільш актуальні питання педагогічної та психологічної наук. Питання батьки обирають самостійно — від самого початку навчального року. Перелік проблемних питань для участі в ринзі батьки одержують на перших батьківських зборах. Під час проведення рингу з одного й того ж питання полемізують дві або більше родин, можливо, навіть знаходячись на різних позиціях. Решта аудиторії реагує на полеміку родин лише оплесками. Експертами в батьківських рингах можуть виступати молоді педагоги, які працюють у школі, а також діти-старшокласники. Останнє слово в ході рингу залишається за фахівцями, запрошеними для участі в зустрічі, або за класним керівником, який може навести вагомі докази з життя класного колективу на захист певної позиції. Корисність таких зустрічей полягає ще й у тому, що вони дозволяють припинити будь-які приватні суперечки між батьками з питань організації освітнього простору їхніх дітей, змісту навчального й виховного процесу.

Педагоги нашого дошкільного закладу намагаються якомога тісніше співпрацювати з батьками кожної дитини, спрямовуючи свої зусилля на охорону та зміцнення здоров'я малят. Батьки не повинні виступати в ролі експертів чи спостерігачів роботи педагогів. Ми – рівноправні партнери і союзники. Практика показує: жодні заходи не дадуть позитивних результатів,

якщо до них не залучати батьків, якщо поставлені проблеми не розв'язуються разом з ними – першими і найавторитетнішими вчителями.

Актуальними й сьогодні є слова В.Сухомлинського про те, що процес формування всебічно розвиненої, здорової особистості на різних вікових станах неможливий без постійного взаємозв'язку родинного та суспільного виховання.

Усе суще, що живе на Землі, має свій початок і свій кінець. Сім'я у цьому одвічному циклі – початок, що витворює саму людину. І хоча минають тисячоліття людської цивілізації, роль сім у вихованні особистості не змінилась. Навіть у наше сьогоднішнє, таке тривожне, економічно і соціально нестабільне, сім'я, хоч і зазнає значного негативного впливу, але й далі є тим єдиним острівцем у бурхливому життєвому морі, де людина може знайти свій прилисток, розраду і надію.

І залежить це від нас самих, наших взаємин один з одним, наших уподобань і прагнень, від того, що найбільше цінуємо у людському бутті. Головне – рівень психолого-педагогічної культури батьків і педагогів, а вже потім усе інше.

Сьогоднішній день диктує нам чимало **новітніх форм роботи дошкільного закладу з родиною:**

- проектування або метод проектів (сімейні проекти),
- створення батьківської кімнати (наприклад, «Родинна світлиця») для зустрічей з мамами і татами, обладнання куточка «Для допитливих дітей та дбайливих батьків»,
- випуск на допомогу батькам рукописного журналу «Родинна сторінка»,
- залучення педагогами батьків до підготовки і проведення з дітьми різних видів діяльності (праця на городі або майданчику, ранкова гімнастика, заняття з художньої праці, будівельні ігри),
- проведення спільно з родинами свят і днів народження, зустрічі за круглим столом із спеціалістами у формі запитань і відповідей,
- перегляди батьками роботи з дітьми у групах,

- облаштування вдома куточків художньої творчості, домашні завдання і багато інших, які базуються на традиційних формах і допомагають батькам перемогти власний авторитаризм, побачити світ з позиції дитини, відноситись до неї, як до рівної, зрозуміти, що неприпустимо порівнювати її з іншими дітьми, що треба радіти її особистому росту, будувати довірливі взаємини з нею.

Значного поширення набувають творчі форми роботи з батьками, в яких беруть участь діти, інші педагоги і співробітники дошкільного закладу. Часто батькам цікаво не тільки спостерігати за дитиною під час її взаємодії з дорослими не в домашніх умовах, а й самим виступити в новій ролі (театралізованій виставі, спортивному змаганні, конкурсі, засіданні дискусійного клубу та інш.).

Усі форми роботи, що проводяться в дитячому садку повинні враховувати такі особливості батьків:

- *право на власну думку, точку зору, систему цінностей;*
- *інформувати не лише про обов'язки батьків, але й про права, а ними вони можуть скористатись;*
- *у готовності позитивно поставитись до проявів батьківської ініціативи і творчості та заохочувати їх;*
- *вміти не лише повчати батьків, але і вчитися у них.*

Позитивні результати у вихованні дітей досягаються за умови вмілого підбору різних форм співпраці, за активного залучення в цю роботу всіх членів колективу дошкільного закладу і членів сімей вихованців.

Корекція негативних проявів виховання

№ з/п	Заходи	Термін
1	Відвідування вихователем кожної родини вдома	Впродовж року
2	Самоосвіта батьків	Впродовж року
3	Проведення психолого-педагогічних консультацій для батьків (індивідуальні та групові)	Впродовж року
4	Надання психолого-педагогічної допомоги батькам, які мають «важких» дітей	Впродовж року
5	Надання педагогічної допомоги батькам, які мають обдарованих дітей	Впродовж року

Залучення батьків до освітньо-виховного процесу здійснюється через батьківські комітети груп та установи

Батьківський комітет функціонує з метою демократизації управління виховним процесом, налагодження зворотного зв'язку «сім'я—дитячий садок» для поточного коригування управлінських рішень, забезпечення єдності педагогічних вимог, надання допомоги сім'ї у вихованні та навчанні дітей. Діє відповідно до положення про батьківські комітети дошкільних навчальних закладах. До роботи залучаються найактивніші батьки, авторитетні люди з високою громадянською свідомістю, які виявляють інтерес до справ дитячого садка. Батьківський комітет працює у тісному контакті з адміністрацією та вихователями груп закладу.

Основні завдання батьківського комітету

- ◆ збереження та зміцнення здоров'я дітей;
- ◆ формування основ соціальної адаптації та життєвої компетентності дітей;

- ❖ виховання у дітей елементів природододільного світогляду, розвитку позитивного емоційно-ціннісного ставлення до довкілля;
- ❖ утвердження емоційно-ціннісного ставлення до практичної та духовної діяльності людини;
- ❖ розвитку потреби в реалізації творчих здібностей дітей;
- ❖ всебічного зміцнення зв'язків між родинами, навчальним закладом і громадськістю з метою встановлення єдності їх виховного впливу на дітей;
- ❖ залучення батьківської громадськості до організації дозвілля та оздоровлення дітей;
- ❖ організації роботи з поширення психолого-педагогічних і правових знань серед батьків, підвищення їх відповідальності за розвиток і виховання дітей, обмін позитивним досвідом родинного виховання;
- ❖ вирішення питань розвитку матеріально-технічної бази навчального закладу та його благоустрою;
- ❖ сприяння соціально-правовому захисту учасників навчально-виховного процесу.

Основними принципами діяльності комітетів є:

- ❖ законність;
- ❖ гласність;
- ❖ колегіальність;
- ❖ толерантність;
- ❖ виборність;
- ❖ організаційна самостійність в межах повноважень, визначених цим положенням та законодавством;
- ❖ підзвітність і відповідальність перед загальними зборами батьків закладу, груп (групи).

ПРИМІРНЕ ПОЛОЖЕННЯ ПРО БАТЬКІВСЬКІ КОМІТЕТИ ДОШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

1. Загальні положення

1.1. Примірне положення про батьківські комітети (далі – комітети) дошкільних навчальних закладів визначає їх функції у державно-громадській системі управління дошкільними навчальним закладом (далі – заклад).

1.2. Комітети є добровільними громадськими формуваннями, створеними на основі єдності інтересів батьків щодо реалізації прав та обов'язків своїх дітей під час організації їх життєдіяльності у дошкільному навчальному закладі.

1.3. У своїй діяльності комітети керуються Конституцією України, Законами України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», «Про об'єднання громадян», Конвенцією ООН «Про права дитини», «Положенням про дошкільний навчальний заклад», статутом дошкільного навчального закладу, цим положенням та іншими нормативно-правовими актами в галузі освіти і міжнародного законодавства з прав дитини.

1.4. Рішення про заснування батьківських комітетів груп (групи) або закладу приймаються на загальних зборах батьків відповідних груп (групи) або закладу.

1.5. Легалізація (офіційне визнання) батьківських комітетів є обов'язковою і здійснюється шляхом письмового повідомлення про заснування (реєстрацію) керівництва навчального закладу.

1.6. Припинення діяльності батьківських комітетів може бути проведено шляхом реорганізації або ліквідації (саморозпуску, примусового розпуску).

1.7. Заклад на підставі Примірного положення про батьківські комітети дошкільних навчальних закладів розробляє власне положення про батьківські комітети з урахуванням специфіки діяльності свого закладу та вимог до статутних документів, визначених у статті 13 Закону України «Про об'єднання громадян».

2. Мета, завдання, основні принципи діяльності

2.1. Метою діяльності батьківських комітетів є захист законних інтересів своїх дітей в органах громадського самоврядування закладу, у відповідних державних, судових органах, а також надання допомоги педагогічному колективу в реалізації завдань дошкільної освіти.

2.2. Основними завданнями діяльності комітетів є сприяння створенню умов для:

- формування основ соціальної адаптації та життєвої компетентності дитини;
- виховання елементів природодоцільного світогляду, розвитку позитивного емоційно- ціннісного ставлення до довкілля;
- утвердження емоційно-ціннісного ставлення до практичної та духовної діяльності людини;
- розвитку потреби в реалізації творчих здібностей дітей;
- захисту здоров'я та збереження життя і здоров'я дітей;
- всебічного зміцнення зв'язків між родинами, навчальним закладом і громадськістю з метою встановлення єдності їх виховного впливу на дітей;
- залучення батьківської громадськості до організації дозвілля та оздоровлення дітей;
- організації роботи з розповсюдження психолого-педагогічних і правових знань серед батьків, підвищення їх відповідальності за розвиток і виховання дітей;
- вирішення питань розвитку матеріально-технічної бази навчального закладу та його благоустрою.

Сприяти соціально-правовому захисту учасників навчально-виховного процесу.

2.3. Основними принципами діяльності комітетів є:

- законність, гласність, колегіальність, толерантність, виборність;

- організаційна самостійність в межах повноважень, визначених цим положенням та законодавством;
- підзвітність і відповідальність перед загальними зборами батьків закладу, груп (групи).

3. Організація діяльності батьківських комітетів

3.1. Батьківський комітет груп (групи) формується з батьків або осіб, які їх замінюють, одної чи декількох груп і діє від їх імені.

Комітет груп (групи), голова та заступник голови обираються на зборах батьків груп (групи) на початку навчального року. Кількісний склад та термін повноважень комітету визначаються зборами батьків груп (групи).

3.2. Збори батьків груп (групи) проводяться за рішенням комітету груп (групи) не рідше двох разів на рік.

3.3. Батьківський комітет закладу формується з голів (представників) усіх батьківських комітетів груп, та з інших батьків за рекомендацією комітетів груп або ради закладу.

3.4. Кількісний та якісний склад комітету закладу, термін його повноважень визначаються загальними зборами батьків або радою цього закладу.

3.5. Комітет закладу у разі необхідності може скликати збори батьків закладу. Правомочний склад зборів становить не менше як дві третини від загальної кількості дітей у закладі. Рішення приймаються простою більшістю голосів.

3.6. У разі неможливості проведення загальних зборів батьків закладу, питання, що потребують розгляду загальними зборами, можуть виноситися на обговорення зборів батьків груп, яких стосуються ці питання. У такому випадку рішення приймається за рахуванням рішень зборів батьків групи на засадах простої більшості голосів згідно з протоколами засідань батьківських комітетів груп.

3.7. Рішення зборів батьків, комітетів доводиться до відома батьків, керівництва закладу, а, за необхідності, відповідного органу управління освітою у 10-денний термін.

3.8. Батьківські комітети можуть створювати постійні або тимчасові комісії з окремих напрямів роботи. Чисельність комісій та зміст їх роботи визначаються комітетами та затверджуються їх головами.

3.9. У випадку, коли член комітету достроково складає свої повноваження, вибори нового члена відбуваються на батьківських зборах.

3.10. Комітети закладів, що формують освітній округ або знаходяться у складі навчально-виховного об'єднання, можуть створювати батьківський комітет округу.

3.11. Комітети планують свою роботу на підставі плану роботи закладу, рішень зборів батьків, рекомендацій директора (завідувача), вихователів, громадськості. План роботи має вільну форму і затверджується головою відповідного комітету.

Плани роботи комісій, створених при комітеті, є складовими плану роботи комітету.

3.12. При недосягненні згоди між директором (завідувачем) і більшістю членів комітету закладу питання вирішуються районним, районним у містах органом управління освітою або радою закладу; між вихователями групи і комітетом групи - керівництвом або радою цього закладу.

3.13. Комітети звітують про свою роботу перед зборами батьків один раз на рік – в день виборів нового складу комітетів. За вимогою більшості батьків можуть проводитися позачергові звіти батьківських комітетів.

3.14. Комітети ведуть протоколи своїх засідань і зборів, що зберігаються у голови комітету, і передаються за актом новому складу відповідних комітетів.

Керівництво і працівники закладу не несуть відповідальності за стан оформлення протоколів.

4. Права та обов'язки комітетів

4.1. Комітети мають право:

- брати участь в обстеженні житлово-побутових умов вихованців, які перебувають у несприятливих соціально-економічних умовах;
- встановлювати зв'язки з місцевими органами виконавчої влади та місцевого самоврядування, органами внутрішніх справ, громадськими організаціями, підприємствами, навчальними та науковими установами, сільськогосподарськими господарствами щодо надання фінансової та матеріально-технічної допомоги дошкільному навчальному закладу, захисту здоров'я і життя вихованців, організації підвозу та харчування вихованців, благоустрою та з питань забезпечення санітарно-гігієнічних умов у дошкільному навчальному закладі;
сприяти залученню інших додаткових джерел фінансування дошкільного навчального закладу: батьків або осіб, які їх замінюють, добровільні пожертвування і цільові внески фізичних і юридичних осіб, інших коштів, не заборонених чинним законодавством України;
- вносити на розгляд керівництва (педагогічної, піклувальної рад) навчального закладу пропозиції щодо змін типу навчального закладу, його статусу, вдосконалення умов організації життєдіяльності дітей, організаційно-господарських питань, які мають бути розглянуті керівництвом навчального закладу в місячний термін і результати розгляду доведені до відома батьків;
- звертатися до директора (завідувача), педагогів, піклувальної, педагогічної або ради дошкільного навчального закладу щодо роз'яснення стану і перспектив роботи навчального закладу та з окремих питань, що турбують батьків;
- порушувати клопотання щодо позбавлення чи обмеження батьківських прав;
- за необхідності заслуховувати звіти батьківських комітетів і надавати допомогу щодо поліпшення їх роботи;

- скликати позачергові батьківські збори (конференції);
- створювати благодійні фонди відповідно до чинного законодавства, у т.ч. контролювати надходження і розподіл грошей, брати участь у вирішенні інших питань, передбачених статутом цих фондів;
- надавати пропозиції щодо виділення матеріальної допомоги вихованцям, стимулювання діяльності педагогічних працівників;
- сприяти покращенню харчування вихованців;
- сприяти дотриманню санітарно-гігієнічних та матеріально-технічних умов функціонування навчального закладу;
- брати участь у прийнятті рішень стосовно організації оздоровлення вихованців;
- сприяти організації інноваційної та експериментальної діяльності дошкільного навчального закладу;
- звертатися до відповідних органів управління освітою, органів громадського самоврядування з питаннями, пов'язаними з організацією життєдіяльності дітей;
- бути відзначеними грамотами та іншими формами морального та матеріального заохочення.

4.2. З метою більш ефективного захисту прав та інтересів дітей батьки можуть об'єднуватися в асоціації та інші добровільні об'єднання.

4.3. Комітети зобов'язані:

- виконувати плани роботи, затверджені головою відповідного комітету;
- вести протоколи засідань батьківських зборів, що зберігаються в справах закладу та передаються за актом новообраному комітету;
- надавати інформацію про свою діяльність за проханням директора (завідуючого) закладу або відповідного органу управління освітою;

- організувати чергування батьків під час культурно-масових заходів у дошкільному навчальному закладі з метою збереження життя і здоров'я вихованців;
- у разі потреби звітувати перед загальними зборами (конференціями).

4.4. Голова комітету закладу є членом педагогічної ради (ради) закладу. Він може брати участь у засіданнях педагогічної ради закладу під час розгляду питань, віднесених до компетенції комітету, з правом дорадчого голосу.

4.5. Голова (представник) комітету може бути членом атестаційної комісії для проведення атестації педагогічних працівників закладу.

5. Прикінцеві положення

5.1. Батьківські комітети можуть виконувати й інші функції, передбачені діючим статутом дошкільного навчального закладу

5.2. Дошкільний навчальний заклад на основі Примірного положення може розробити власне Положення про батьківський комітет відповідно до вимог свого закладу, яке може бути як окремим документом, так і складовою іншого положення про орган громадського самоврядування даного навчального закладу.

Поняття «виховання батьків» охоплює:	Поняття «виховання батьків» не охоплює:
Засвоєння знань і навичок щодо догляду за дітьми і їхнього виховання	Психотерапію для батьків
Отримання знань про розвиток дитини і формування навичок орієнтації дитини у різних сферах життєдіяльності	Консультації з питань шлюбу і сім'ї або сімейну терапію
Діяльність, що спирається на переконання про можливість засвоєння запропонованих знань для отримання можливості стати хорошими батьками.	Допомогу батькам у звільненні їх від комплексів власного дитинства
Зорієнтованість на визначені завдання	Зорієнтованість на розгляд проблем взаємовідносин між людьми

ФУНКЦІЇ РОБОТИ ВИХОВАТЕЛЯ З БАТЬКАМИ

Перша функція

- ознайомлення батьків із змістом і методикою освітньо-виховного процесу, з програмами рекомендованими Міністерством освіти і науки , молоді і спорту України

Друга функція

- психолого-педагогічна освіта батьків

Третя функція

- залучення батьків до спільної з дітьми діяльності :
- Участь у різних формах дослідницько-пошукової діяльності (екскурсії, змагання, благоустрій)
- Участь батьків у підготовці загальносадових традиційних форм роботи(спортивних змагань „Тато, мама , я – спортивна сім'я”, свято квітів, виставок, тощо)

Четверта функція

- коректування процесу виховання в родинах окремих дошкільників:
- надання психолого-педагогічної допомоги в процесі сімейного виховання різних категорій дітей , зокрема обдарованих ;
- індивідуальна робота з неповними сім'ями.

П'ята функція

- взаємодія батьків із громадськими організаціями, батьківським комітетом груп і дошкільного закладу.

ВЗАЄМОДІЯ З БАТЬКАМИ

Дбаючи про ефективну взаємодію з батьками, педагоги установи враховують важливість таких чинників:

- ✚ Запрошення батьків до співробітництва
- ✚ Дотримання позиції рівноправності
- ✚ Визнання важливості батьків у співпраці
- ✚ Вияв любові, захопленості їх дитиною
- ✚ Пошук нових форм співпраці

Процес налагодження взаємодії з батьками ефективний за дотримання педагогом психолого-педагогічних правил та вимог.

До них належать:

- ✚ *використання заходів, спрямованих на підвищення авторитету батьків. У спілкуванні з батьками слід уникати категоричного тону, який може спровокувати образи, роздратування. Нормою мають стати стосунки, засновані на взаємоповазі. Цінність їх полягає у розвитку почуття власної відповідальності, вимогливості, громадянського обов'язку як педагогів, так і батьків;*
- ✚ *довіра до виховних можливостей батьків, підвищення рівня їх педагогічної культури й активності у вихованні. Психологічно батьки готові підтримати потреби дитячого садка. Навіть ті батьки, які не мають педагогічної підготовки й освіти, з розумінням і відповідальністю ставляться до виховання дітей;*
- ✚ *педагогічний такт, неприпустимість необережного втручання в життя сім'ї. Якою б не здавалася сім'я вихованця, педагог завжди*

тактовний, ввічливий, інформацію про сім'ю використовує (конфіденційно) лише для допомоги батькам у вихованні дитини;

✦ життєстверджуючий, мажорний настрій при вирішенні проблем виховання, опора на позитивні риси дитини, орієнтація на успішний розвиток особистості. Формування особистості дитини передбачає подолання труднощів, протиріч у її житті. Важливо, щоб це сприймалося як вияв закономірностей розвитку (нерівномірність, стрибкоподібний характер, причинно-наслідкова обумовленість, вибіркоче ставлення дитини до виховних впливів), тоді складнощі, протиріччя, несподівані результати не викликать розгубленості у педагога.

У народі кажуть, що гарна та сім'я, у якій зростають гарні діти. І це справедливо, адже долю дітей вирішують не прекрасні поривання, мрії, слова, а загальний мікроклімат родинного виховання. Діти в таких сім'ях живуть своїм багатобарвним життям, скороминущими бажаннями і мріями, їхній сміх веселий і дзвінкий.

З метою виховання любові та взаємоповаги, шанобливого ставлення до старших, рідних і близьких, розширення знань про склад сім'ї, вихователі разом зі своїми вихованцями та їх батьками складають генеологічні дерева як символ роду.

Для більш ретельного вивчення родини пропонуються різні схеми психолого-педагогічної характеристики родини, що включають: загальні відомості про родину, коротку характеристику виховних можливостей кожного члена родини та педагогічну культуру батьків, трудове виховання та профорієнтаційну роботу в умовах родини, соціальну цінність родини, її спрямованість, організаційну сутність, її підготовленість до спільної діяльності, емоційну й вольову характеристику родини, наприклад:

I. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ПРО РОДИНУ

1. Прізвище, ім'я, по батькові батьків:

Батька _____

матері _____

2. Адреса родини: _____

3. Склад родини (потрібне підкреслити): повна родина (батьки, діти), повна складна (батьки, діти, батьки батьків), неповна (один із батьків офіційно не живе в родині).

4. Кількісний склад родини: ....., у тому числі дітей ....., із них хлопчиків ....., дівчинок .....

5. Віковий склад родини:

батьків

дітей

6. Ким і де працюють дорослі члени родини:

7. Освіта членів родини:

Батька _____

матері _____

8. Чи має хтось із дорослих членів родини педагогічну освіту, указати, що закінчили (педагогічне училище, педагогічний інститут, курси тощо).

9. Житлові умови:

Чи має дитина постійне місце для занять, ігор:

10. Наявність у родині домашньої бібліотеки та педагогічної літератури:

Які педагогічні журнали в родині виписують регулярно:

II. КОРОТКА ХАРАКТЕРИСТИКА ЧЛЕНІВ РОДИНИ

1. Інтереси та схильності членів родини:

2. Улюблені заняття: батька, матері

3. Ставлення до роботи: батька, матері

4. Як у родині відпочивають:

5. Сімейні свята та традиції:

6. Чи допомагають старші брати та сестри у вихованні малят:

7. Ставлення в родині до дідусів і бабусь:

III. ПЕДАГОГІЧНА КУЛЬТУРА БАТЬКІВ

1. Батьки вміють ураховувати вікові особливості дітей (знаходять вірний тон у відносинах із дітьми в залежності від віку, їхніх індивідуальних розходжень)

2. Батьки вміють виявляти й оцінювати позитивні риси характеру своїх дітей

3. Знають недоліки в характері та звичках своїх дітей, уміло організують перевиховання

4. Батьки займаються педагогічною освітою, постійно займаються самоосвітою й самовихованням

5. Батьки цікавляться позитивним досвідом виховання в інших родинах, намагаються застосовувати його у своїй родині
6. Батьки висувають єдині вимоги до дітей
7. У родині є традиції, спільно проводяться свята, відпочинок
8. Батьки заохочують дітей у родині (за що та як заохочують)
9. Батьки карають дітей у родині (за що і як карають)

IV. ТРУДОВЕ ВИХОВАННЯ ТА ПРОФОРІЄНТАЦІЯ ДІТЕЙ У РОДИНІ

1. Чи мають діти трудові обов'язки в родині: постійні (перелічити, які); тимчасові або разові (перелічити, які)
2. Чи люблять діти трудитися
3. Якими мотивами керуються діти при виконанні доручень (змушують дорослі, обіцяють подарунки, хочеться допомогти мамі, бабуся старенька, їй треба допомогти, тощо)
4. Колективні справи в родині
5. Чи любить дитина допомагати дорослим у роботі
6. Як удалось родині привчити дітей до праці
7. Чи поважають діти працю дорослих, як це виявляється
8. Чи знають діти про роботу батьків, як ставляться до професії: батька, матері
9. Чи бачать батьки інтереси та схильності дітей до певних видів праці, до певної професії

V. СОЦІАЛЬНІ ЦІННОСТІ РОДИНИ

1. В якій сфері виробництва працюють батьки
2. Чи задоволені своєю роботою
3. Чи діляться батьки успіхами у своїй роботі в родині, за яких обставин
4. Яку суспільну роботу виконують батьки на роботі, чи люблять її, як про неї **відкликаються** в родині
5. Чи знають про громадську роботу батьків їхні діти
6. Чи цікавляться батьки громадською роботою своїх дітей, чи допомагають їм у їхніх суспільних справах

VI. ОРГАНІЗОВАНІСТЬ РОДИНИ

1. Родина активно впливає на своїх членів, у тому числі й на дітей
2. Батько й мати в родині є авторитетними організаторами всіх сімейних справ.
3. У родині легко вирішуються питання взаємодопомоги, підтримки один одного
4. Невдачі та труднощі ще більше згуртовують родину, роблять її стійкою

VII. ІНТЕЛЕКТУАЛЬНІ ЗВ'ЯЗКИ ЧЛЕНІВ РОДИНИ

1. Батьки швидко та легко знаходять загальну мову в родині, приходять до єдиної думки, не допускають суперечок у принципових питаннях

2. Взаєморозуміння всіх членів родини доставляє радість спілкування та ділового настрою
3. У родині колективно обговорюються справи родини та досягається взаємне розуміння
4. У родині є свої авторитети, свої більш активні члени, які впливають, хто це: батько, мати, старші брати чи сестри
5. Родина легко вступає в контакти з іншими родинами, проводить разом свята, відпочиває разом
6. Родина дозволяє дітям дружити з іншими дітьми, бувати в них удома, грати разом, проводити дитячі свята

VIII. ЕМОЦІЙНІ ЗВ'ЯЗКИ ЧЛЕНІВ РОДИНИ

1. Родину відрізняє єдність емоційних переживань, єдність почуттів, доброзичливість стосунку один до одного
2. Членам родини добре, приємно вдома
3. Взаємне розуміння й любов характеризують атмосферу родини
4. Успіхи чи невдачі в родині дружно переживаються, намічаються конкретні заходи боротьби з недоліками та невдачами
5. Тимчасові невдачі дітей мобілізують батьків на конкретну допомогу
6. Родина відчуває радість від спільно проведених свят, вихідних днів, відвідування театрів, кіно й ін.
7. Родина любить разом відпочивати, чим при цьому захоплюються її члени
8. Спільні колективні справи в родині, у саду доставляють радість і дорослим і дітям

IX. ВОЛЬОВА ХАРАКТЕРИСТИКА РОДИНИ

1. У батьків вистачає терпіння та наполегливості в досягненні поставлених перед родиною задач
2. Чи розуміють батьки необхідність домагатись виконання прийнятих зобов'язань на роботі й у родині
3. Чи завжди батьки виявляють приклад наполегливості та старанність у досягненні мети
4. Як батьки учать дітей переборювати труднощі, що зустрічаються, у навчанні, суспільній роботі
5. Батьки самі вміють і вчать дітей доводити почату справу до кінця
6. Усі члени родини мають чіткий режим дня й вимагають виконання режиму від дітей
7. Батьки не допускають розбіжності слова та справи і цього вимагають від своїх дітей
8. Родина здатна надихнути інші родини на подолання труднощів, що зустрічаються в них

МЕТОДИКА «МОЯ СІМ'Я» (ЗА Р. Т. ХОМЕНТАУСЬКАС)

Дітям пропонувалося намалювати сім'ю так, щоб її члени були чимось зайняті.

Пропонований матеріал: чистий лист паперу, простій олівець, кольорові олівці і гумка. Під час малювання фіксувалися послідовність зображення, спонтанні вислови, стирання, емоційні реакції. При необхідності інструкція повторювалася або використовувалося нагадування: "Те, що ти малюєш, відноситься до нашої теми "Сім'я".

Після виконання завдання ми прагнули одержати максимум додаткової інформації в ході бесіди з дитиною з наступних питань:

1. Скажи, хто тут намальований ?
2. Де вони знаходяться ?
3. Що вони роблять ?
4. Який у них настрій (або: їм весело або сумно, чому)?

Малюнки аналізувалися за системою оцінки п'яти симптомно-комплексів:

- сприятлива сімейна ситуація;
- тривожність;
- конфліктність в сім'ї;
- відчуття неповноцінності в сімейній ситуації;
- ворожість в сімейній ситуації;

Фіксувалися також такі особливості малюнка сім'ї, як:

- послідовність зображення;
- склад намальованої сім'ї, послідовність зображення членів сім'ї;
- відстань між окремими членами сім'ї;
- відмінності зображення членів сім'ї;
- стиль спілкування усередині сім'ї;
- колірна гамма;
- розташування малюнка на листі.

АНКЕТА

ВИЯВЛЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ БАТЬКІВ

1. На основі яких знань Ви виховуєте свою дитину:

- а) слухаєте передачі по радіо і телебаченню;
- б) відвідуєте лекції для батьків;
- в) на основі рекомендацій педагогів;
- г) використовуєте життєвий досвід?

2. Які методи у вихованні Ви вважаєте найефективнішими?

- а) заохочення;
- б) покарання;
- в) вимога;
- г) привчання.

3. Які види заохочення Ви використовуєте найчастіше:

- а) словесна похвала;
- б) подарунки;
- в) ласки?

4. Які види покарання найбільш дієві у вихованні:

- а) фізичне покарання;
- б) словесна загроза;
- в) позбавлення розваги;
- г) прояв Вами образи?

ТЕСТ: ВАШІ ВЗАЄМИНИ ІЗ ДИТИНОЮ

Правдиво й щиро дайте відповідь на наведені далі запитання, які допоможуть Вам оцінити Ваші взаємини із дитиною:

1. Чи подобається Вам Ваша дитина?
2. Чи слухаєте Ви, що говорить дитина?
3. Чи дивитесь Ви на малюка, коли він говорить?
4. Чи намагаєтеся Ви створити в дитини відчуття значущості того, про що вона говорить?
5. Чи виправляєте Ви мовлення дитини?
6. Чи дозволяєте Ви дитині робити помилки?
7. Чи хвалите Ви дитину, чи обіймаєте ви її?
8. Чи смієтеся Ви разом із дитиною?
9. Чи відводите Ви щодня час для читання дитині й для бесід із нею?
10. Чи граєтесь Ви з дитиною в які-небудь ігри?
11. Чи заохочуєте Ви інтереси та захоплення дитини?
12. Чи має дитина хоча б одну-дві власні книги?
13. Чи має дитина місце, що відведено тільки для неї (наприклад полицю)?
14. Чи намагаєтеся Ви подавати приклад дитині, читаючи газети, журнали, книги?
15. Чи обговорюєте Ви з родиною та з дитиною що-небудь цікаве із того, що Ви прочитали?
16. Чи намагаєтеся Ви сказати все за дитину, перш ніж вона встигне відкрити рота (наприклад у лікаря, у магазині)?
17. Чи дивитесь Ви телевізор разом із дитиною?
18. Чи ставите Ви дитині запитання за змістом побаченого на телеекрані?
19. Чи обмежуєте Ви можливість дитини дивитися телевізор?
20. Чи має дитина можливість виявляти свої почуття в межах загальноприйнятої поведінки під час ігор, фізичної розрядки?

21. Чи намагаєтеся ви ходити з дитиною на прогулянки?

22. Чи водили ви дитину до театру, зоопарку, музею?

Ключ. За кожну відповідь нараховуєте: «майже завжди» — 4 бали; «іноді» — 2 бали; «ніколи» — 0 балів. Отримані бали підсумовуєте: якщо сума становить 88 балів — чудово; якщо сума становить 44 бали — непогано; якщо сума становить менше ніж 22 бали – варто замислитися.

АНКЕТА

ВИЗНАЧЕННЯ ПОКАЗНИКІВ КОМПЕТЕНТНОСТІ БАТЬКІ

№	Запитання анкети	Кількість відповідей		
		так	іноді	ні
1.	Чи стежите Ви за статтями в журналах, програмами на радіо і телебаченні на теми виховання дітей? Чи читаєте Ви час від часу книжки?	45	43	2
2.	Чи знайомі Ви з програмою розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля», яка повинна бути для Вас орієнтиром при вихованні Вашої дитини?	43	—	47
3.	Чи ознайомлені Ви зі змістом Державних стандартів дошкільної освіти?	45	—	45
4.	Чи вважаєте поганий вчинок Вашої дитини результатом опущення Вами якихось моментів у вихованні?	56	19	15
5.	Чи одностайні Ви з чоловіком (дружиною) у вихованні власних дітей?	44	31	15
6.	Чи караєте Ви дитину тільки тоді, коли це цілком виправдано і необхідно?	61	—	29
7.	Чи часто спілкуєтеся з вихователем стосовно виховання Вашої дитини?	47	28	15
8.	Чи завжди Ви відвідуєте батьківські збори?	47	15	28
9.	Чи вважаєте Ви, що середовище і оточення - один із факторів, який суттєво впливає на виховання дитини?	74	2	14
10.	Чи вважаєте Ви, що ефективна взаємодія дошкільної ланки освіти і сім'ї забезпечить високий рівень навчання, розвитку і вихованості Вашої дитини?	47	12	31

ПАМ'ЯТКА ДЛЯ ВИХОВАТЕЛЯ В РОБОТІ З БАТЬКАМИ

- Залучайте батьків до співпраці, влаштовуйте з ними зустрічі.
- Дякуйте батькам за все, навіть за найменші дрібниці. Дякуйте багато разів за одне й те саме, бажано прилюдно.
- Ніколи не докоряйте батькам, які не відвідують батьківських зборів — це не сприятиме їхньому бажанню зустрічатися з вами частіше. Завжди щиро (без тіні сарказму) радійте їх появі.
- Називайте батьків по іменах та по батькові, не вживайте поширених фраз «мама Петра Іванчука». Інакше в батьків складеться враження, що вони вам цікаві лише в такому статусі.
- На батьківських зборах наголошуйте на проблемі, а не на конкретній дитині. Водночас хваліть дітей персонально й обов'язково всіх. Знайдіть кілька теплих слів для кожної дитини.
- Аналізуйте досягнення дитини з часу останньої зустрічі з батьками. Конструктивно окреслюйте проблеми та визначайте потрібну допомогу з боку батьків для її вирішення.
- Пишіть батькам листи з позитивними відгуками про вчинки дитини, з найменшого приводу, який може заслуговувати на схвалення.

Сайти для батьків: загальні

Діти України www.children.edu-ua.net/documents.php?section_id=79

Сторінка для батьків порталу "Діти України", містить посилання на ресурси мережі Інтернет, які можуть бути корисні батькам, в тому числі - дітей з особливими потребами.

Український сімейний ресурс www.baby.com.ua

Сайт присвячений питанням народження, розвитку та виховання дітей і призначений для батьків, які шукають докладну інформацію в Інтернет. Надана інформація охоплює період від планування дитини до молодшого шкільного віку. В окремому розділі - розвиваючі комп'ютерні ігри www.baby.com.ua/igr.html

Інтернет-енциклопедія сім'ї, материнства, дитинства www.uaua.info

Статті, огляди, відгуки, думки на теми: планування дитини, вагітність, розвиток дитини; здоров'я, хвороби, лікування дітей; психологія дітей і підлітків, сімейних стосунків та інші. Також: новини, каталоги необхідних товарів і послуг по Україні, інформація про організацію дозвілля. Є можливість отримати консультацію лікаря, психолога, юриста; взяти участь в обговоренні проблем.

«Малеча» - ресурс для сучасних батьків www.malecha.org.ua

Інформація про планування дитини, вагітність, пологи, догляд, виховання та розвиток дітей, здоров'я, красу. Фотоконкурси, форуми, журнали, приватні сторінки.

«Мама-Тато» www.mama-tato.com.ua Інформація для батьків: вагітність та пологи, грудне вигодовування, виховання та навчання дітей, статті, форум, консультації спеціалістів, законодавство про сім'ю. Для дітей - скоромовки, загадки, вірші та пісні, розфарбовки.

Дитячий портал «Солнышко» www.solnet.ee

Проект орієнтований на три основні групи відвідувачів: на дітей (ігри, конкурси, казки, розмальовки, дитячий журнал, віртуальна школа, форуми); на батьків (on-line консультації з виховання, раннього розвитку і освіти дітей, обмін досвідом, форуми); на педагогів (скарбничка дидактичного та сценарного матеріалу, авторські методики і розробки).

Сторінка "Виртуальная школа" - уроки, тексти, ілюстрації за темами: готовність до школи, навчання історії, математиці, російській мові, малювання і т.д.
www.solnet.ee/school/index.html

«Словограй». Літературний сайт Ігоря Січовика <http://slovogray.narod.ru>
Дитячі вірші, ігри зі словами, оповідання, казки, загадки, скоромовки, каламбури, дражнилки.

Дитячий розважально-розвиваючий сайт "Кошки-Мышки" <http://koshki-mishki.ru>
Пісеньки, вірши, ігри, загадки, прислів'я, розвиваючі ігри, розмальовки, статті, конкурси, форум.

Ребенок.ру www.kid.ru/index.php3

Сайт для батьків. Містить довідкову інформацію, бібліотеку для батьків і дітей, ігрові матеріали, загадки, розмальовки, пісеньки (тексти і караоке). Є форум, об'яви.

Детский сад.Ру www.detskiysad.ru

Сайт для батьків і педагогів. Містить статті про фізичний розвиток дітей, про основи дитячої гігієни, про значення дитячих ігор у виховному процесі, про трудове виховання дитини, про організацію святкових ранків у дитячому садку, про деякі дитячі хвороби та про багато іншого.

Дитяча психологія для батьків <http://psyparents.ru>
Головна мета сайту - психолого-педагогічна просвіта батьків з вікових проблем навчання, виховання і розвитку дітей, а також профілактики порушень особистісного розвитку. Сайт містить інформацію про особливості розвитку дітей різного віку, статті,

психологічний словник, каталог ресурсів Інтернет, інформацію про книжки. Є можливість задати питання спеціалісту.

Дитячий психолог: статті, консультації <http://mir-detej.kiev.ua>

Inter-Педагогіка www.inter-pedagogika.ru Сайт Ірини Хоменко для вчителів і батьків. Є бібліотека книг, методичних рекомендацій з педагогіки, психології дітей і підлітків; форум, можливість отримати консультацію. **«Детисайт». Ліцей для батьків** www.detisite.ru/parents . Популярні статті та методичні матеріали з дитячої психології, педагогіки, медицини. Можливість отримати відповідь на запит. Є розділ для дітей: бібліотека, ігри, галерея малюнків.

«До и после трех» <http://azps.ru/baby/index.html>. Розділ для батьків сайту А.Я.Психологія. Виконаний у вигляді довідника, збірника занять і вправ, які батьки можуть проводити зі своєю дитиною.

Сторінки дитячого психолога Олени Прудіус

<http://eprudius.narod.ru/glavnaya.htm> Статті, рекомендації дитячого психолога; дидактичні, творчі психокорекційні ігри, казки, каталог посилань.

Презентації для дітей <http://gankeshet.com/play.html>

"Почемучка" - Сайт для дітей та їх батьків <http://pochemu4ka.ru>

Розвиваючі заняття, стінгазети, ігри власними руками, презентації, розмальовки, аплікації, вірші, оповідання, казки для дітей, книжки для батьків.

Безплатна дитяча електрона бібліотека КП <http://flashsait.com>

Ігри, мультфільми, дитячі вірші, дитячі книжки та аудіо-книжки, казки та аудіо-казки, дитячі пісні mp3.

Іграшка - енциклопедія майстерності <http://igrushka.kz>

Іграшки, ігри, дитячі ігри та розваги.

Для батьків дітей з особливими потребами

«Єдність дітей» - портал для дітей з обмеженими можливостями та їх батьків www.kidsunity.org. Містить статті та книги з проблем виховання, навчання, реабілітації дітей з обмеженими можливостями, каталог закладів (Білорусь), пропонуються можливості співробітництва. В розділі "**Статті**" - матеріали про організацію допомоги дітям з ДЦП, аутизмом, вадами слуху, а також про гіперактивність, гідроцефалію, артрогрипоз, цукровий діабет, синдром Ретта, вроджені пороки серця. Є розділ "**Вправи**".

«Особливе дитинство» www.osoboedetstvo.ru. Сайт присвячений проблемам дітей з особливими потребами в Росії. Розділи: права, книги, організації, діти (історії дітей), форум.

Сайт для батьків, які хочуть знати більше про розвиток своєї дитини www.defectolog.ru. На сайті можна дізнатись про вікові норми розвитку дитини до 7 років, знайти рекомендації дефектолога, логопеда, психолога з багатьох питань, ознайомитись з розвиваючими іграми, поспілкуватись на форумі.

«Дорога в мир» <http://dorogavmir.ru>. Сайт міжрегіональної суспільної організації допомоги дітям з особливостями психомовленнєвого розвитку та їх сім'ям.

Форум батьків особливих дітей

<http://www.kid.ru/forum/index.php?showforum=82>

Форум «Особые дети» на сайті клубу «Родим и вырастим» www.rodim.ru/conference/index.php?showforum=124

«Особые дети - МОГУТ!» www.forum.littleone.ru/forumdisplay.php?f=36
Форум батьків особливих дітей.

Форум для батьків дітей з пороком серця на сайті Науково-практичного медичного центру дитячої кардіології і кардіохірургії <http://cardio.org.ua/talks/index.php>

Психологічний центр Адалін <http://adalin.mospsy.ru>

Сайт психологічного центру "Адалін" (м. Москва). Містить опис нормального розвитку дитини, особливостей дошкільного та молодшого шкільного віку; інформацію з дитячої психопатології; описи діагностичних, колекційних і розвивальних методик.

Віртуальний реабілітаційний центр "Особлива дитина" www.invalid-detstva.ru

Мета проекту - інформаційна допомога з реабілітації інвалідів дитинства з вадами опорно-рухового апарату та іншими. Консультації спеціалістів, бібліотека, форум.

V спеціалізована виставка реабілітаційного обладнання та адаптаційних технологій для людей з обмеженими фізичними можливостями «ІНВАЕКСПО 2008» (28 - 30 травня 2008 року, Київський Палац спорту) www.spalace.com.ua/inva

Город Золотой www.gold-child.ru/index.html . Сайт для батьків дітей-інвалідів. Містить рекомендації лікарів і педагогів, методики реабілітації, ігри для дітей. Є форум.

Особлива дитина <http://deti.e1.ru>. На сайті розміщені статті про дітей з різними вадами розвитку, тести, розвиваючі ігри, календар розвитку дитини в перші роки. Є можливість задати питання спеціалісту, форум.

Діти з особливостями розвитку www.specialneeds.ru

Сайт містить базу даних спеціальних закладів для дітей з особливими потребами м. Москви. Є статті з окремих питань спеціальної психології та педагогіки, форум.

Російська Лекотека www.lekoteka.ru/parents.htm

Російська Лекотека - це система психолого-педагогічного супроводу сімей, які виховують дітей з проблемами розвитку. На сторінці для батьків - інформація

про права інвалідів, календар розвитку дитини до 3 років, описи різних відхилень у розвитку дитини, методів діагностики та лікування. **Наші діти** <http://nashideti.narod.ru/main.html>. Сайт створений для підтримки Інтегративного Батьківського Клубу, організованого при Інституті Раннього Втручання в Санкт-Петербурзі. Є публікації з газети клубу, форум, статті з окремих питань.

Дитяча патопсихологія <http://children.csa.ru>

Сайт містить інформацію про різні порушення психічного розвитку дітей, методи ранньої діагностики, небезпечні медикаменти. Є можливість задати питання спеціалісту.

Відкриття батьківства

<http://www.materinstvo.ru>, <http://www.parenting.ru> - ресурси сайтів «Материнство», «Мамам про дітей» допоможуть молодим мамам підготуватися до народження дитини, дадуть корисні поради щодо розвитку дитини від народження до дошкільного віку, організації дитячого харчування, взаємовідносин у сім'ї, де з'явився новий мешканець. Розділ «Бібліотека» містить щоденники молодих мам та веселі історії про дітей. <http://www.mother.ru> - сайт «Мати» пропонує статті та інтерактивне спілкування з педіатром, логопедом, психологом; "Скарбничку родинного досвіду", поради щодо раннього розвитку дитини.

<http://www.mamochki.ru> , <http://mamadoma.narod.ru> , <http://baby.com.ua> – «Мамочки», «Мама дома» та «Бабіком»- це сайти про все, що може бути цікавим для молодої матері - про вагітність та пологи, про виховання малят, про жіночу красу та здоров'я, про рукоділля та домашнє господарство, про сімейне дозвілля та відпочинок.

http://www.cooking.ru/cats/children_kitchen - дитяче харчування - від народження малюка до шкільного віку.

Секрети родинної педагогіки

<http://www.detisite.ru> - психолого-педагогічний сайт. Його рубрика "Лицей для батьків" відкрита для тих, кого цікавлять питання розвитку, виховання і здоров'я дітей; "Інститут розвитку дитини" допоможе в підготовці малюка до школи, а у "Дитячому містечку" знайшлося місце для дитячої цифрової бібліотеки, художньої галереї та ігротеки.

<http://aim.h1.ru/index.html> - "Радетели": матеріали сайту присвячені ранньому розвитку дитячих обдарувань.

<http://www.bibicall.ru> - "Про харчування та виховання", а також - методики педагогіки Монтесорі, "Художники в памперсах", перша допомога та уроки масажу, батьківські тести та конференції, веб-консультації у лікарів-педіатрів. Як впливає музика на розумовий та емоційний розвиток немовляти? Яку іграшку варто пропонувати дитині? Як допомогти дитині позбутися шкідливих звичок? Про це та багато іншого - у розділі "Дитина і сім'я" на сайті Inlife: <http://baby.inlife.ru/baby.php?level=0>.

<http://www.forkids.ru> - батькам цей ресурс пропонує важливу інформацію про здоров'я дітей, корисні поради для тих, хто разом з дітьми збирається виїхати у краї далекі чи близькі на відпочинок.

<http://www.idea.dp.ua/baby/learning.htm> - уроки, що стануть у пригоді батькам майбутніх першокласників.

<http://baby.com.ua/razdel.php3?sch> - а тут - корисні поради для батьків школярів різного віку.

<http://www.moyadytyna.com.ua/> Електронний журнал "Моя дитина" буде корисним педагогічним джерелом незалежно від того, якого віку ваші діти: від першого року життя і до складного етапу переходу від дитинства до дорослості супроводжуватимуть вас опубліковані тут поради та консультації.

<http://www.grandland.newtech.ru/Sschool.htm> - школа сексуального виховання - для підлітків та їхніх батьків.

Батьківський Web-клуб

<http://www.rodclub.newmail.ru> - "Батьківський клуб" широко відчиняє віртуальні двері для всіх, хто зацікавлений проблемами виховання і здоров'я дітей, їхньої освіти та розвитку творчих здібностей. А рубрика "Діти і звірі" допоможе знайти рішення тим, хто стоїть перед важкою дилемою щастя від спілкування з домашнім улюбленцем і зайвого клопоту на власну шию.

<http://www.7ya.ru> - сайт "7Я" має підзаголовок "Все про дітей". Додамо - і не лише про дітей: також і про побут, і про організацію харчування родини, і про родинне дозвілля.

Конференція мам і татусів <http://www.7ya.ru/conf/conf-Teenagers.htm> стане в пригоді тим, чії діти стоять на порозі зрілості.

<http://www.8ya.ru> - веб-клуб багатодітних родин запрошує до спілкування. Якщо ж ваша родина надзвичайно особлива, бо маєте трійню, то сайт "Тройняшки" - саме для вас!: <http://www.triplets.ru>

<http://www.ed.gov/pubs/parents/internet/index.html> - Parents Guide to the Internet = Батьківський гід по Інтернету, англійською мовою

<http://kidmath.ru/?KidMathru> - сайт, присвячений розвитку математичних здібностей у дітей дошкільного віку

Дозвілля у домашньому колі

<http://childrecords.narod.ru/musictales.html> - музичні казки: "Аліса в Країні Чудес", "Бременські музики", "Пригоди капітана Врунгеля" та ще з десяток найулюбленіших музичних версій літературних і фольклорних творів.

<http://playroom.com.ru/> - "Дитяча ігрова кімната". Тут ви знайдете улюблені дитячі пісні з мультиків і кінофільмів, комп'ютерні та розвиваючі ігри для свого малюка, "розмальовки" допоможуть йому розвивати вправність руки та художній смак, а конкурс дитячого малюнка - продемонструвати свої здібності й помилуватись художньою вправністю ровесників вашої дитини.

<http://www.varja.narod.ru> - "ОДИ-БЕДЯ" - родинна веб-сторінка, що має

підзаголовок "Малючковий мережевий журнал". Хто ви для вашого малюка (батьківський тест)? Чим малюють наші діти? Куди варто зазирнути в Інтернет? - Відповіді на ці та подібні запитання пропонують його автори. <http://serg-klymenko.narod.ru/index.html> - родовід Сергія Клименка. А родовід вашої сім'ї? Чи досліджували ви його разом зі своїми дітьми? З Інтернетом здійснити подібний проект буде легше: <http://www.familysearch.org> <http://www.idea.dp.ua/baby> - іменини хлоп'яток і дівчаток. Знайдіть серед них "день ангела" своєї дитини!

Запропонуйте дітям:

Написати власну казку і опублікувати її на сайті бібліотеки (сторінка "Моя казка"): <http://www.library.kherson.ua/child/tales/tales.htm>

Намалювати ілюстрації до улюбленої книги для нашого "Електронного вернісажу" <http://www.library.kherson.ua/vernysaj/vernysage.htm>

Сімейне читання

Читайте дітям, читайте разом з дітьми:

<http://www.fabtales.com.ua> - "Чарівні казки" - українською мовою;

<http://www.skazka.com.ru> , <http://skaski.chat.ru/ukraine> - українські казки, казки народів світу, літературні казки - російською мовою;

<http://www.kid.ru/libtxt/lib/poisk/kidlibindex.html> - Велика дитяча бібліотека на сайті "Kid.ru";

<http://www.lib.ru/MILN> - Алан Олександр Мілн - "Вінні-Пух" і все-все-все;

<http://www.lib.ru/JANSSON> , <http://mumidol.narod.ru> - Туве Янсон із мешканцями Мумідолу;

<http://www.kulichki.com/inkwell/hudlit/inolit/darrel.htm> Джеральд Даррелл - розповіді про звірів - реалістичні й фантастичні;

<http://www.rusf.ru/vk> - Кращі твори Владислава Крапівіна - на офіційному сайті письменника.

<http://www.kulichki.com/comics/zoo> - "Сивка-бурка" - ілюстровані оповідання про тварин.

<http://www.chg.ru/Fairy> - сайт "Дитяча казка" збирає і пропонує своїм відвідувачам казки, створені дітьми різного віку.

http://www.library.ks.ua/child/e_library/e_lib.htm - почитайте вашим діткам оповідання й вірші херсонських письменників!

<http://www.kid.ru> - містить бібліотеки - батьківську та дитячу; довідники для батьків ("Дитячі хвороби", "Дитячі ліки", "Дитячі проблеми", "Календар розвитку дитини" тощо).

<http://www.idea.dp.ua/baby> - книги для батьків та тих, хто хоче стати батьками.

http://list.mail.ru/10926/1/0_1_0_1.html - каталог ресурсів для батьків, для дітей та про дітей.

Слухайте разом з дітьми: <http://www.umka.com.ua/child.shtml> - українські казки, дитячі вірші, дитяча поп-музика on-line та на CD.

<http://childrecords.km.ru> - казки, інсценівки, мультфонограми та вірші російською мовою, у форматі mp3.

Обереги вашої дитини

<http://www.gdo.kiev.ua/files/2002/07/273.htm> - Сімейний Кодекс України. Його варто знати - щоб захистити права своїх дітей та власні.

<http://donmolod.gov.ua/law/international/k1.htm> - Конвенція про права дитини

<http://school-sector.relarn.ru/prava> - права дітей - для їхніх батьків, учителів та для них самих.

<http://www.un.kiev.ua/ua/unicef/ss-raw.php> - ЮНІСЕФ в Україні (сторінки Дитячого Фонду Об'єднаних Націй)

<http://m.health.gov.ua/> СНІД: що роблять державні структури для профілактики його поширення в молодіжному середовищі? Офіційна інформація Департаменту молодіжної та сімейної політики.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алексєєнко Т. Ф. Педагогічні проблеми молодї сім'ї. — К., 1997.
2. Бурова А., Долинна О., Низковська О. Планування освітнього процесу в сучасному дошкільному закладі // Дошкільне виховання. — 2002. — № 11.
3. Буре Р. С. Готовим детей к школе. — М., 1987.
4. Воспитателю о работе с семьей / Под ред. Н. Ф. Виноградовой. — М., 1989.
5. Детский сад и семья / Под ред. Т. А. Марковой. — М., 1986.
6. Дошкольная педагогика: В 2 ч. / Под ред. В. И. Логиновой, П. Г. Саморуковой. Ч. 2. — М., 1988.
7. Завтра в школу / За ред. В. К. Котирло. — К., 1977.
8. Каптерев П. Ф. Педагогический процесс // Избр. пед. соч. — М., 1989.
9. Кондратенко Т. Д., Котырло В. К., Ладывир С. А. Обучение старших дошкольников. — К., 1986.
10. Котырло В. К., Ладывир С. А. Детский сад и семья. — К., 1984.
11. Кравцова Е. Е. Психологические проблемы готовности детей к обучению в школе. — М., 1991.
12. Кузь В. Школа — центр воспитания. — М., 1991.
13. Лаврентьева Г. Комп'ютерно-ігровий комплекс у дошкільному закладі // Дошкільне виховання. — 2003. — № 1.
14. Лешли Д. Работать с детьми, поощрять их развитие и проблемы: Пер. с англ. — М., 1991.
15. Мчедлидзе Н. Б. Место игры в педагогическом процессе детского сада // Психология и педагогика игры дошкольника / Под ред. А. В. Запорожца, А. П. Усовой. — М., 1966.
16. Наступність у навчально-виховній роботі дитячого садка і школи / За ред. З. Н. Борисової. — К., 1985.
17. Новоселова С. Л. Развивающая предметная среда. — М., 1995.
18. Макаренко А. С. Книга для батьків. — К., 1969.
19. Основы дошкольной педагогики / Под ред. А. В. Запорожца, Т. А. Марковой. — М., 1980.
20. Островська Л. Ф. Сімейне виховання дошкільника. — К., 1977.
21. Педагогічна культура молодих батьків. — К., 1995.
22. Петроченко Г. Г. Развитие детей 6—7 лет и подготовка их к школе / Под ред. А. М. Леушиной. — Минск, 1982.
23. Плохій З. П., Дьоміна І. С. Методичні рекомендації для працівників навчально-виховного закладу «школа — дитячий садок». — К., 1988.
24. Постовий В. Г. Сучасна сім'я і її педагогіка. — К., 1994.